

บทที่ 3

กระบวนการฟอกเงินและมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการฟอกเงิน กรณีทำธุรกรรมกับธนาคารพาณิชย์

1. ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า “การฟอกเงิน” เป็นถ้อยคำซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากกว่าหากสิบปีในเหล่าองค์กรอาชญากรรมของประเทศไทย โดยกล่าวว่า “ผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงิน ดังกล่าว” ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี้ (Meyer Lansky) อันมีหลักการเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เงินสกปรก” (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชยกรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กล้ายมาเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด” (Clean Money) หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการขัดร่องรอยของผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำการลักทรัพย์ โดยผ่านชั้นตอนของการโอนและธุรกิจต่างๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์เดียวกันดังกล่าว กล้ายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า การ “ฟอกเงิน” เป็นเล่ห์เหลี่ยม เพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งมีที่มาจากการประกอบอาชญากรรมต่างๆ เช่น การค้ายาเสพติด การห่อโคง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเล็กน้อย การก่อการร้าย และการหลักทรัพย์ เป็นต้น

“การฟอกเงิน” คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้เสื่อมหนี้เป็นเงินที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การฟอกเงิน เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย เกิดด้วยการลักทรัพย์ แล้วจึงย้อนกลับไปประกอบอาชญากรรมอีก (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2537, หน้า12)

นิยายที่สั้นและง่ายกว่านั้น “...คือ เทคนิคในการที่จะทำให้บรรดาเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริต กล้ายมาเป็นเงินในรูปของการลงทุนในธุรกิจ โดยทำให้คุณเมื่อนั่งเงินเหล่านี้เป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2537, หน้า22) ส่วนเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางสังคมศาสตร์ ของศูนย์บริการข้อมูล และกฎหมาย สำนักงานเลขานุการกฎหมาย ให้นิยามว่า “... คือการเปลี่ยนเงินที่

ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่สุจริต ให้กลายสภาพเป็นเงินที่ได้มาโดยกฎหมาย หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าสุจริต”

พ.ต.ท. สีหนาท ประยูรรัตน์ สรุปความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” จากอนุสัญญาว่า ด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ.1988 ข้อ 3.1 ว่า “... คือการกระทำอันเป็นการแปรสภาพ หรือโอนทรัพย์สินโดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิด หรือได้มาจากมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกปิด หรืออำพรางแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใดๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และยังหมายความรวมไปถึงการกระทำอันเป็นการปกปิด หรืออำพรางลักษณะอันแห้งริงของแหล่งที่มาของทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว ไม่มาจากการกระทำความผิด หรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด”

ศาสตราจารย์ไชยศ เหะรัชตะ อธิบายว่า ความหมายของการฟอกเงินนี้ มิได้จำกัดแต่เฉพาะการกระทำแก่เงิน ซึ่งได้มาจากกระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดำเนินใดๆ แก่ทรัพย์สินต่างๆ อันได้มาจากกระทำความผิดด้วยเช่นกัน ดังนั้น โดยทั่วไปเมื่อถูกกล่าวถึงคำว่า “ฟอกเงิน” ย่อมเป็นที่เข้าใจว่ามิใช่จำกัดเฉพาะการฟอก “เงิน” เท่านั้น แต่รวมไปถึงการฟอก “ทรัพย์สิน” ด้วย โดยมักเรียกว่า “การฟอกเงิน” จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” หมายถึง การกระทำใดๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เงิน หรือทรัพย์สินใดๆ ซึ่งมิที่มาจากการกระทำความผิด ต่างๆ เปลี่ยนสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินอันไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมืออยู่ sama ประการ ได้แก่

ประการแรก การปกปิดเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มารับไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ไม่ให้บุคคลอื่นทราบว่าเป็นเงิน ได้ข่องผู้กระทำความผิด

ประการที่สอง หลบเลี่ยงการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดใดๆ ของผู้ซึ่งเป็นเจ้าของเงินที่นำมาฟอก จากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นการปกปิดแหล่งที่มาของเงินนั้น

ประการที่สาม การเพิ่มพูนผลประโยชน์ หรือผลกำไรจากการฟอกเงินดังกล่าว เพื่อใช้สนับสนุนในการกระทำความผิด หรือเพื่อขยายขอบเขตเครือข่ายของการกระทำความผิดต่อไป อันเป็นการสร้างฐานอำนาจทางอาชญากรรมให้แข็งแกร่งจากแคล่การปราบปรามจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและทำให้สามารถเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมนั้น

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 ของการฟอกเงินนี้ เป็นผลกระทบที่สำคัญที่สุดต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หรือช่วยให้อาชญากรสามารถหลบหนี หรือหลบเลี่ยงการจับกุม โดยการที่นำเงินดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ อันขัดต่อกฎหมาย เช่น การว่าจ้าง

มือสังหารให้กำจัดบุคคลใดที่มาขัดผลประโยชน์ หรือขัดขวางงานอชญากรรม และการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือนักการเมือง เพื่อช่วยปกปิดการกระทำความผิดใดๆ เป็นต้น (ไชยยศ เหนะ-รัชตะ, 2538, หน้า 14)

จากนิยามต่างๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ชัดว่า การฟอกเงิน คือกระบวนการในรูปแบบต่างๆ เชิงธุรกิจ ที่สามารถทำให้เงินที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่สุจริตจำนวนมากเปลี่ยนไปเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยสุจริตเพื่อให้เงินจำนวนมหาศาลนี้ ไหลเวียนอยู่ในสังคมได้ตามปกติต่อไป

2. ขั้นตอนการฟอกเงิน (Stage)

วิธีการฟอกเงิน ผู้กระทำการอาจกระทำการรวมกันหลายวิธีหรือวิธีเดียวก็ได้ ตามเอกสารประกอบการบรรยายของฟลิป พองค์ (Philp Fong) ในการอบรม “Asean Senior Police Officers Course 13th November 1993” อธิบายว่าในบรรดาวิธีการฟอกเงิน ทั้งหมดนั้นสามารถจัดเป็นระดับชั้น (Stage) ของการฟอกเงิน ได้เป็น 3 ระดับ โดยแต่ละขั้นตอนจะมีความยากลำบากในการตรวจสอบเป็นลำดับกันไป ดังนี้

1. เพลสเมนท์ (Placement) แปลว่า ระดับขั้นเอาไว้กับที่ หมายถึงการเก็บเงินที่ได้จากการกระทำความผิดกฎหมายไว้อย่างปกปิดในที่ซ่อนเร้นและปลดภัยที่สุด จะเก็บไว้เอง โดยจะเก็บไว้ที่ได้เงินยังคงเป็นเงิน เป็นระดับขั้นต้น เป็นวิธีการดึงเดินที่เล็กน้อยในสมัยโบราณมีวิธีเก็บซ่อนเงินด้วยการเอาเงินห่อผ้าใส่ไฟฟังดินไว้ในที่ที่เชื่อนาว่าจะไม่มีใครรู้ได้เห็น และจะไม่มีใครไปขุดหามาได้ ครั้นเมื่อเป็นขุคสมัยใหม่และปัจจุบันนี้นอกจากจะเก็บไว้กับตัวไว้กับบ้านแล้ว ก็ใช้วิธีการนำไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน และบังจะใช้ชื่อที่อยู่จริง หรือจะใช้ชื่อย่อ ชื่อที่ตั้งลายฯ ชื่อคนอื่นถ้าทำได้

2. เลเยอลง (Layering) แปลว่า ระดับชั้นแปรเปลี่ยนเป็นชั้นโดยการใช้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปซื้อทรัพย์สิน หรือจัดทำทรัพย์สินของมีค่า มีราคาแพง มีมูลค่ามากๆ เช่น เพชرنิลจินดา หรือทองคำแท่ง ทองรูปพรรณ ซื้อรถยนต์ ซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์ ซื้อหรือสร้างอาคารบ้านเรือน ที่ดิน เรือกสวนไว้ หรือทรัพย์สินที่จะต้องจดทะเบียนการถือกรรมสิทธิ์อาจใช้ชื่อที่อยู่คนอื่นที่ไว้ใจได้ หรืออาจทำเป็นขายให้คนอื่นที่ไว้ใจได้ หรือทำเป็นโอนยกเป็นมรดกให้คนอื่น อาจเป็นบุตรหลานไปแล้วด้วยก็ได้ หรืออาจนำเงินไปฝากไว้กับคนอื่นที่ไว้ใจได้ อาจเป็นบิดามารดา ญาติพี่น้อง หรืออาจนำไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน โดยใช้ชื่อที่อยู่ของคนอื่นที่

ไว้ใจได้ อาจเป็นบุตรหลานญาติพี่น้องหรือบิดามารดา บางประเทศอาจอนุญาตให้ผู้ฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินโดยใช้ชื่อผู้ฝากเป็นชื่อย่อ หรือรหัสได้ซึ่งที่ดิน ชื่ออาคารบ้านเรือนไว้ในต่างประเทศ

3. อินเตอร์เกรชั่น (Integration) แปลว่า ระดับขั้น การคละเคล้าผสมผสาน โดยการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือที่ได้มาโดยไม่ชอบก่อนให้ญี่ปุ่นสมกับเงินส่วนน้อยที่ได้จากการได้ส่วนอื่น ไปลงทุนประกอบการที่ถูกต้องหลายๆ กิจการ จนทะเบียนจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทประกอบการทางเศรษฐกิจขึ้นหลาย บริษัท เป็นนายหน้า รับจำนำของ รับซื้อขายฝากที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ ให้เงินคืนได้ดอกเบี้ย รับเหมาภาระสร้าง ซื้อขายหุ้น หรือลงทุนข้ามชาติ ข้ามประเทศ โอนเงินเข้าโอนเงินออกนอกประเทศ (วันที่นิ คำทรงศรี, 2539, หน้า 83-85)

3. แหล่งที่มาของ การฟอกเงิน (ไทยศ. แห่งรัชตะ, 2540 ก, หน้า 18)

หากพิจารณาจากข้อเท็จจริงของการฟอกเงินอันปรากฏในปัจจุบันแล้ว แหล่งที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งบุคคล หรือกลุ่มนบุคคลใดๆ นำมาดำเนินการเปลี่ยนสภาพหรือที่เรียกว่านำมาฟอก นั้น อาจมีที่มาจากการกระทำไดๆ อันเป็นความผิดตามกฎหมายประการหนึ่งและที่มาจากการอัน ชอบด้วยกฎหมายอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้สามารถแยกสาระสำคัญของแหล่งที่มาของเงินที่ต้องฟอก จะมีแหล่งใหญ่ๆ ด้วยกัน 10 แหล่ง คือ

3.1 จากการเมือง

การเมืองเป็นแหล่งที่มาของผลประโยชน์ระดับชาติซึ่งจะมีผลประโยชน์ที่มิใช่ตัวเงิน รวมทั้งเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริต จึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงิน ซึ่งเงินที่ได้มาจากการเมืองนั้น โดยเกิดจากความผิดจากการทุจริต หรือผู้รายภูร์บังหลวง การกระทำความผิดจากการนัดรายภูร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชันอาจเกิดในทุกระดับของข้าราชการประจำ และในเหล่า ข้าราชการการเมือง ส่วนใหญ่ของเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ได้แก่ ในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เงินที่ได้มาจากการกระทำทุจริตในทางการเมืองซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติ อันเป็นจำนวนเงินมหาศาลซึ่งต้องทำการฟอกเพื่อปกปิดความผิดของบรรดา นักการเมืองบางคน

3.2 ความผิดจากการหลอกประชาชน

บุคคล หรือ นิติบุคคลหลายราย ต่างหาผลประโยชน์ ด้วยการกระทำอันขัดต่อกฎหมาย ในลักษณะที่เป็นการหลอกหลวงประชาชนให้นำเงินมาร่วมลงทุนในกิจการใดกิจการหนึ่ง เช่น การหลอกประชาชนให้มาเล่นแชร์ลูกโซ่ หรือร่วมลงทุนในสถาบันการเงิน โดยนำเงินที่ได้มานั้นไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือทำการยักยอก ขักข้าย้ายถ่ายเทเงินไปยังต่างประเทศ เป็นต้น

3.3 เงินจากความผิดการค้ายาเสพติด

ในปัจจุบันนี้ อาชญากรรมทางด้านการค้ายาเสพติดถือว่าเป็นแหล่งที่มาซึ่งใหญ่ที่สุดของ การฟอกเงิน เนื่องจากเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างง่ายดายและร้ายแรงแพร่หลายในทุกประเทศ เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมในสังคมเมือง ปัญหาการแพร่หลายของยาเสพติด กำลังคุกคามเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศต่างๆ เพราะเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย ด้วยเหตุที่ผู้เสพซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการเสพยาต่างพึงพอใจในการเสพ และไม่คิดจะร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นการยากต่อการสอบสวนและปราบปราม ตลอดจนเป็นอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงจากการกระทำความผิด จึงล่อใจให้มีผู้คิดเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมประเภทนี้ จำนวนเงินรายได้อย่างมากมาจากการประกอบอาชญากรรมค้ายาเสพติดนี้ ก่อให้เกิดรูปแบบวิธีของการฟอกเงินเพื่อปกปิดความผิดและขยายเครือข่ายเป็นองค์กรอาชญากรรม เพื่อการเพิ่มพูนรายได้และความมั่นคง เพื่อทำให้รอดพ้นจากการปราบปรามของรัฐ (ไชยศ เน晦รัชตะ, 2540 ข, หน้า8-9)

3.4 เงินจากการพนัน

วงการพนันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพนันฟุตบอล, หวยหรือกีฬาอื่นๆ และบ่อนการพนัน ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายมีเงินเดินสะพัดมากมายเหล่านี้จึงเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดเงินเป็นจำนวนมาก เงินที่ได้จากการพนันเป็นเงินที่จะต้องนำเงินไปฟอกเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเงินจากแหล่งนี้ผิดกฎหมายทั้งหมด เพียงไม่ต้องการเปิดเผยว่ามีจำนวนเท่าไร

3.5 เงินสินบน

คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับสินบน หรือการรับสินบนเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไปถึงแม้ว่าการรับสินบนอย่างนั้นจะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำเข้า หรือสินน้ำใจที่ได้จากการทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้น จึงมีการนำเงินสินบนมาฟอกเช่นเดียวกัน

3.6 เงินส่วนตัวที่ประสงค์จะปกปิด

การปกปิดนั้นก็เพื่อเหตุผลบางประการ เช่น ผลกระทบเรื่องเงินรางวัลจากสภากินแบ่งรัฐบาล ซึ่งได้มานะและต้องการปกปิดไม่ให้ผู้ติดพื้นท้อง หรือบุคคลอื่นทราบ เพราะเกรงว่าจะมาขอรื้มและเงินสินบนอันชอบด้วยกฎหมายจากการนำจับผู้กระทำความผิดบางลักษณะซึ่งต้องปกปิดเพื่อความปลอดภัยของผู้รับสินบน เป็นต้น (ไชยศ เมฆรัชตะ, 2540 ข, หน้า10)

3.7 เงินจากกลุ่มเศรษฐี

เป็นเงินที่ได้มาจากกลุ่มหมายและผิดกฎหมาย และเงินที่ได้จากการรับสัมปทาน ได้แก่ การได้สัมปทานผู้กดขาด หรือการได้สัมปทานในบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อันหมายถึง เงินที่บุคคลเหล่านี้รับ หรือจ่ายไปอย่างผิดกฎหมายจากสัมปทานนั้น

3.8 เงินจากรัฐ

เงินที่รัฐหรือประเทศต่างๆ เป็นเจ้าของนำไปเก็บไว้เพื่อเอาไปทำการอื่นต่อไปโดยไม่ต้องให้ครัวเรือนและที่ไปของจำนวนเงิน เช่น เงินค่าน้ำมัน เงินราชการลับอันไม่สามารถเปิดเผยแก่สาธารณะทราบเพื่อความมั่นคงของชาติ เงินค่าสัมปทานต่างๆ เป็นต้น

3.9 เงินจากการเรียกค่าคุ้มครอง

การเรียกค่าคุ้มครองโดยผิดกฎหมายจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือประชาชนทำให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นจำนวนมากจนทำให้มีผู้เดินแบบ และนำไปใช้บ่มบุญทั่วไป ทำให้เกิดความหวาดระแวง และเป็นที่สะเทือนขวัญประชาชน จึงต้องนำเงินที่ได้มาฟอกแล้วนำไปใช้เสมอว่า เป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย

3.10 เงินจากการธุรกิจ

ในต่างประเทศธุรกิจใหญ่ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจนำมัน ธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมายแต่ไปตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เช่น ประเทศไทยและลาตินอเมริกา หรือประเทศที่ด้อยพัฒนาในแอฟริกาบางประเทศ จึงมีการนำเงินที่ได้จากประเทศเหล่านี้ไปไว้ยังแหล่งอื่นเพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงิน

นอกจากนี้ธุรกิจบางประเทศก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมาก ในระยะเวลาสั้นๆ เช่น ธุรกิจสถานบริการ สถานบันเทิงธุรกิจ ธุรกิจนายหน้าค้าที่ดิน จำเป็นต้องนำเงินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจดังกล่าวมาฟอก เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีสรรพากร เงินได้จากการธุรกิจนำเข้า-

ส่องออกที่มีการลักษณะนี้ภายในศุลกากร เช่น มีการสำแดงเท็จการแจ้งราคาน้ำยาที่นำเข้าหรือส่งออกไม่ตรงตามความจริง เพื่อหลีกเลี่ยงไม่เสียอากร หรือเสียให้น้อยลงก็จะต้องนำเงินดังกล่าวมาฟอกให้ถูกกฎหมาย เพื่อให้รอดพ้นจากการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.11 เงินจากการค้าทางเพศสิ่งามกอนาจาร

เป็นเงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเพศ เช่น การประกอบกิจการสถานการค้าประเพณี การลักลอบนำหญิงหรือชายไปให้บริการทางเพศ ในอดีตที่ผ่านมาการหลอกหลวงหญิงไทยไปค้าบริการทางเพศในต่างประเทศ ได้สร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชญากรเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการค้าสิ่งามกอนาจาร ภาร หรือ สื่อามกอนาจาร ก็สร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการฟอกเงินที่ได้มาจากธุรกิจนี้ (สีหนาท ประยุรรัตน์, 2542, หน้า65)

3.12 จากเงินนอกระบบอื่น ๆ

หมายถึง เงินจากแหล่งอื่นๆ ที่นักหนែอไปจากที่กล่าวมาแล้ว

4. รูปแบบการฟอกเงิน

การฟอกเงิน หรือการแปรสภาพ “เงินสกปรก” ที่ได้มาจากการกระทำการผิดให้ดูเสมือนว่าเป็น “เงินสะอาด” นี้มีวิธีการอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการฟอกโดยผ่านทางธนาคารสถาบันการเงิน หอตลาดหุ้นซึ่งเป็นแนวทางที่นิยมใช้กันมาก หรือแม้กระทั้งการใช้ “โพยก้วน” ซึ่งเป็นวิธีการฝากเงินไปให้ญาติ พี่ น้อง ในประเทศไทยในสมัยก่อน โดยการเปลี่ยนตัวอักษรเงินโนราณสามหรือสี่คำลงในกระดาษ อันเป็นรหัสที่รักันในกลุ่มผู้ประกอบการว่าให้จ่ายเงินแก่ผู้ดือโพยก้วนนี้

เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นมีจำนวนมหาศาลทำให้ผู้ฟอกเงินนั้น ต้องจัดสรรเงินเป็นส่วนๆ และใช้วิธีการฟอกเงินหลายๆ รูปแบบ เพื่อมิให้เป็นที่สงสัยและผิดสังเกต จากนั้นจึงนำเงินที่ได้มาจากการฟอกมารวมกัน หรือนำมารวมกับเงินที่สะอาด หรือผ่านกระบวนการทางธุรกิจและนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป รูปแบบและวิธีการฟอกเงินจึงถูกปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และความรู้ ความสามารถ เทคนิคของผู้ประกอบการ ตลอดจนการใช้ตัวหนังเป็นช่องทางในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การฟอกเงินนั้นมีความซับซ้อนมากขึ้นagain แต่การตรวจพบ การฟอกเงินที่มีรูปแบบ และวิธีหลากหลาย (สีหนาท ประยุรรัตน์, 2542, หน้า62)

4.1 การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้โดยไม่สูญเสียติดตัวหรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ แต่โดยที่การโยกข้ายังเงินที่ได้รับจากการค้าขายและพัฒนาธุรกิจอย่างกับเงินสดจำนวนมากๆ เป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากมีจำนวนมากและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมากๆ อาจถูกเพ่งเลึงได้ง่าย นอกจากนี้ทางการของบางประเทศยังมีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกรรมด้วยเงินสดโดยอาศัยเงินสด ดังนั้น การใช้เงินสดที่ได้มาโดยไม่สูญเสียจะกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกรรมด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านทางพร้อมแคนระหว่างประเทศโดยติดสินบนเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก

4.2 การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฝากเงิน ซึ่งการฝากเงินมักจะใช้ชื่อตามแฟชั่นหรือใช้ชื่อปลอม เพื่อไม่ให้สามารถสืบสາว่าหาเจ้าของที่แท้จริงได้ นิยมใช้ในประเทศที่ไม่เข้มงวดต่อการเบิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชี และไม่มีการให้รายงานลิงธุรกรรมที่มีมูลค่าก้อนข้างสูงอันเป็นจุดอ่อน และทำให้เกิดความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฝากเงินได้

4.3 การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคาร หรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้นและโอนเงินกลับไปสู่ผู้ค้าขายและพัฒนาธุรกิจต่างๆ เช่น โดยทางโทรศัมภานาม (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำเงินสดออกนอกประเทศ

4.4 การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้น

เป็นการจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นเพื่อทำธุรกิจ โดยมีการประกอบกิจการที่ถูกกฎหมาย เพื่อใช้บังหน้าในการฝากเงิน แต่ความเป็นจริงแล้วมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าว แล้วนำผลกำไรหรือคิดค่าบริการกับบริษัท หรือกิจการดังกล่าวออกมายัง จึงทำให้คุณเห็นว่าเป็นการได้เงินมาโดยสูญเสีย การฝากเงินจึงเกิดขึ้นโดยผ่านทางการดำเนินงานของบริษัท หรือกิจการนั้นๆ อาทิ เช่น การซื้อกิจการในต่างประเทศแล้วให้กิจการตนเองในประเทศ สั่งซื้อสินค้าจากการในต่างประเทศดังกล่าว โดยใช้ “ใบสั่งสินค้า (Invoice)” เพื่อแสดงว่าได้มีการสั่งซื้อสินค้าเข้ามายังต่างประเทศ ทั้งที่ไม่ได้มีการสั่งมอบสินค้า หรือมีการแจ้งข้อ

มูลค่าของสินค้าที่สั่งซื้อในราคาน้ำเสียกว่าความเป็นจริง เพื่อให้เงินสกปรกนั้นถูกฟอกด้วยการโอนเงินกันระหว่างกิจการทั้งสองแห่ง

4.5 การฟอกเงินในรูปแบบอื่น

นอกจากรูปแบบและวิธีการดังกล่าวแล้วยังมีการฟอกเงินลักษณะอื่น ๆ อีก เช่น

- 1) การซื้อกิจการที่มีผลขาดทุน แต่เป็นกิจการที่มีรายรับเป็นเงินสดทำให้ธุรกิจดังกล่าวค่อยๆ ฟื้นตัวขึ้นมา โดยอาศัยด้วยการประกอบธุรกิจดังกล่าว
- 2) การนำเงินสดไปซื้อตราสารการเงินเปลี่ยนมือได้ ซึ่งอาจจะไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก
- 3) การซื้อสังหาริมทรัพย์ อาทิ เช่น การซื้อที่ดิน อาคาร
- 4) การซื้อทรัพย์สินที่มีค่า อาทิ เช่น การซื้ออัญมณี การซื้อศิลปวัตถุ การซื้อวัตถุโบราณ พระเครื่อง เป็นต้น
- 5) การซื้อ – ขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์
- 6) การแลกเปลี่ยนเงินตรา
- 7) การลงทุนประกอบธุรกิจขนาดเล็กที่สามารถทำให้มูลค่าเพิ่ม ขึ้นมาได้ อาทิ ธุรกิจแกลเลอรี่ขายภาพ ธุรกิจร้านอาหาร (สีหนาท ประยูรัตน์, 2542, หน้า63)

5. เทคนิควิธีการฟอกเงินที่พบบ่อย

มีคำกล่าวเกี่ยวกับความหลากหลายของเทคนิคการฟอกเงินว่า วิธีการฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมนั้นถูกจำแนกแต่เพียงโดยจินตนา ความสามารถและเครื่องข่ายของอาชญากรเองเท่านั้น วิธีการฟอกเงินที่จะกล่าวต่อไปนี้ เกิดขึ้นในประเทศที่มีพัฒนาการด้านการต่อต้านการฟอกเงินมาก่อน เช่น สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย กระบวนการเหล่านี้อาจเป็นเรื่องใหม่ต่อการรับรู้ของประชาชนทั่วไป จึงได้นำมารวบรวมไว้ด้วย

เมื่อพิจารณาจากลักษณะที่จำเป็นดังกล่าวและกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนในการฟอกเงิน หน่วยงานผู้กำหนดนโยบายและวางแผนที่ ๒ และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ได้สามารถวิธีการหยุดยั้งนักฟอกเงินในบางจุดที่เป็นขั้นตอนที่เประบังต่อการถูกตรวจสอบมากที่สุด (Choke Points) ซึ่งจะเห็นได้แก่ ขั้นตอนแรก หรือการวางแผนฐานที่นักฟอกเงินจำเป็นต้องนำเงินสกปรกเข้าไปสู่

ระบบการเงินปกติ ซึ่งมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าการค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมในรูปแบบอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้มหาศาลทำให้ได้มาซึ่งเงินสดปริมาณมาก (Highly Cash Intensive) โดยเฉพาะในกรณีการค้าเชื้อโร SIN และโโคเคน จำนวนธนบัตรที่ได้รับจากการขายสิ่งเสพติดเหล่านี้ตามแหล่งชุมชน (Street Dealing) มีมากกว่าจำนวนของยาเสพติดเหล่านี้เสียอีก มิฉะนั้นค้ายาเสพติดจึงจะกลับไปมายาริมทางกายภาพของเงินมหาศาลที่ได้มาในรูปของเงินย่อย (ธนบัตรมูลค่าน้อยและเงินเหรียญ)

เพื่อให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นของการฟอกเงินที่ใช้วิธีการต่างๆ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของการฟอกเงินที่นิยมใช้ในบรรดานักฟอกเงิน ในที่นี้จะจำแนกตามแหล่งที่ใช้ในการฟอกเงินด้วย

5.1 ธนาคารหรือสถาบันรับฝากเงิน (Deposit – taking Institutions)

เนื่องจากนักฟอกเงินมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำจัดเงิน สถาบันรับฝากเงินจึงเป็นสถานที่ที่นักฟอกเงินต้องเข้าไปใช้บริการ การต่อต้านการฟอกเงินจึงมีความพยายามมุ่งเน้นไปที่กระบวนการที่ผู้รับฝากเงินใช้ในการให้บริการแก่ลูกค้าหนึ่งในบรรดามาตรการที่ริเริ่มในการหยุดยั้งกระบวนการฟอกเงิน คือการวางแผนปฏิบัติให้สถาบันการเงินเหล่านี้ โดยเฉพาะธนาคารมีหน้าที่สำคัญคือ การบังคับให้แสดงตนของลูกค้า (Customer Identification) การเก็บรักษาข้อมูล (Record Keeping) และการให้รายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย (Reporting of Suspicious Transactions) มาตรการเหล่านี้เป็นกระบวนการเพื่อประกันให้เกิดร่องรอยทางเอกสาร (Paper Trail) หรือร่องรอยเพื่อการตรวจสอบ (Audit Trail) ที่จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายนั้นเอง ในแง่มุมของอาชญากรนักฟอกเงิน ขั้นตอนการวางฐาน (Placement) ซึ่งต้องผ่านการดำเนินการ เช่นนี้ เป็นจุดที่มีความเสี่ยงต่อการถูกตรวจจับได้สูงสุด

ผลจากการใช้มาตรการที่ใช้บังคับกับสถาบันที่รับฝากดังกล่าว ก่อให้เกิดวิธีการหลบเลี่ยงการรายงานและมีเทคนิคการฟอกเงินอื่นๆ ตามมาซึ่งจากประสบการณ์ของประเทศที่มีกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินมาก่อน ได้แก่

- 1) การเปลี่ยนเงินสดจากเงินปลีกย่อยที่ได้จากการทำผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติดเป็นธนบัตรใหญ่ โดยอาศัยคนจำนวนมาก (กองทัพมด) หรือบางครั้งเรียกว่าการกลั่นเงินสกปรก (Refining)

- 2) การใช้กองทัพมดแยกข้ายกัน ไปฝากเงินสด (สกปรก) ในจำนวนที่ต่ำกว่าที่กฎหมายให้ต้องรายงานเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อหลบเลี่ยงการเปิดเผยแหล่งที่มาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเอง

3) การสมคบ (Conspiracy) กับธนาคารหรือพนักงานธนาคารที่รู้เห็นเป็นใจแม้กรอบเข่นนี้มีจำนวนไม่น้อย แต่ก็เคยปรากฏเป็นคดีที่นำตกใจที่ธนาคารมีฐานะเป็นหุ้นส่วนขององค์กรอาชญากรรมฟอกเงินเดียว

4) ในประเทศที่มีมาตรการเข้มงวดในการฝากเงินสดจำนวนมาก เหล่าร้ายผู้ฟอกเงินจะเปลี่ยนไปใช้วิธีการลักลอบขนข้ายางเงินสด (Smuggling) เพื่อนำไปฝากในประเทศที่ไม่เข้มงวดกับการตรวจสอบการทำธุรกรรม หรือประเทศที่เข้มงวดกับหลักทรัพยาความลับของลูกค้าสูง

5) เมื่อนำเงินผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในบัญชีของธนาคาร ได้แล้ว วิธีการต่อไปที่นักฟอกเงินนิยมใช้เป็นขั้นตอนการเพิ่มชั้น (Layering) และเป็นที่วิตกแก่น่าวางของรัฐคือ การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ ทางโทรศัพท์ (Wire Transfer) การโอนเงินโดยวิธีนี้มีลักษณะที่ให้คุณภาพทุกประการแก่นักฟอกเงิน ทั้งด้านการปกปิดร่องรอย ความรวดเร็ว ระยะเวลา และแบบจำไม่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งเปิดเปิดช่องให้ทำธุรกรรมที่ไม่ต้องใช้ชื่อจริงของลูกค้าได้

แม้การฟอกเงินจะใช้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่รับฝากเงินเป็นหลัก แต่จากประสบการณ์ของประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า วายร้ายนักฟอกเงินจะใช้ธุรกิจและทรัพย์แบบทุกรูปแบบ ในการฟอกเงินที่ได้มาผิดกฎหมาย รวมทั้งระบบธนาคารใต้ดิน (Underground Financial System) ด้วย

5.2 สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non – bank Institutions)

รัฐบาลประเทศไทยจำนวนมากพบว่า เมื่อมีการออกมาตรการ เพื่อบังคับให้สถาบันการเงินแบบดั้งเดิมดังเช่นธนาคาร ให้มีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานะบุคคลของลูกค้าอย่างเข้มงวด นักฟอกเงินก็จะมองหาลู่ทางในการใช้สถาบันการเงินประเภทอื่น ที่ให้บริการคล้ายธนาคาร (Bank – Like services) หากแต่ไม่มีการกำกับดูแลที่เข้มงวดจากหน่วยงานกลางของประเทศไทยนั้นๆ เท่ากับธนาคารทั่วไป

สถาบันการเงินในประเทศไทย ได้แก่ สำนักงานแลกเปลี่ยนเงินตรา (Bureau de Change) หรือสถานบริการให้บริการขึ้นเงินสดจากเช็คหรือรับส่งเงิน บริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ หรือ พันธบัตร บริษัทประกันภัย รวมทั้งธนาคารใต้ดิน (Underground Banks) หรือธนาคารคู่บ้าน (Parattel Banks)

ตัวอย่างการฟอกเงินที่ใช้สถานที่เหล่านี้เป็นเครื่องมือ ได้แก่

1) นำเงินสดที่ได้จากการกระทำการพิเศษ มาแลกเปลี่ยนเป็นเงินอีกสกุลหนึ่ง เพื่อปกปิดแหล่งที่มาและสร้างความสับสนแก่การตรวจสอบ

2) นำเงินสดไปซื้อกรมธรรม์ประกันภัยแบบจ่ายเบี้ยประกันครั้งเดียว (Premium) ซึ่งอาจนำไปขายหรือเปลี่ยนไปลงทุนในรูปแบบอื่นๆ ได้

3) การลงทุนเกี่ยวกับหุ้นและพันธบัตร ซึ่งเป็นที่ดึงดูดใจอย่างมาก โดยเฉพาะแก่ มิจฉาชีพนักฟอกเงินที่มีความรู้เชี่ยวชาญ การซื้อขายเหล่านี้มีลักษณะเป็นธุรกรรมระหว่างประเทศ บริษัทนายหน้ามักมีสาขาทั่วโลก ซึ่งมักมีการ โอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เข้าออกไปมาหลาย ประเทศ การซื้อขายกระทำการกันอย่างในระยะเวลาสั้นและรวดเร็วปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่ง คือ นายหน้าเหล่านี้ต้องแบ่งขันกันอย่างสูง เนื่องจากค่าตอบแทนหลักมาจากการค่านายหน้าในการขาย จึงมีแรงจูงใจ ที่จะไม่นำพาต่อแหล่งที่มาของเงินของลูกค้า นอกจากนี้ในบางประเทศนายหน้าอาจเป็นผู้รักษาดูแล บัญชีหุ้นในนามของลูกค้าได้ ซึ่งหมายถึงปิดโอกาสให้มีการปิดบังชื่อผู้รับประโยชน์ได้นั่นเอง

4) การใช้บริการจากธนาคารอุปกรณ์หรือธนาคารได้ดิน ซึ่งมักเป็นที่รู้จักกันในกลุ่ม เชื้อชาติ ตามข้อมูลของตำรวจสากลระบุว่ามีอยู่ 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ “Hundi” ซึ่งใช้กันมากใน คาบสมุทรอินเดีย ขยายไปถึงประเทศไทยเชยตัววันออกเงินได้ ตะวันออกกลาง ยุโรป อเมริกาเหนือ และแอฟริกา อีกรอบหนึ่งเรียกว่า “Chop Shop” เป็นที่รู้จักกันในประเทศไทยและส่อง Kong และมีการ ขยายถึงประเทศไทยเชยตัววันออกเงินได้ และอเมริกาเหนือ สำหรับในเมืองไทย วิธีการที่รู้จักกัน ได้แก่ โพยก้วน ซึ่งใช้กันมากในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ข้อดีในสายตาของนักฟอกเงินของระบบ ธนาคารได้ดิน คือการดำเนินธุรกรรมจะไม่ทิ้งร่องรอยทางเอกสาร หรือร่องรอยเพื่อการตรวจสอบ เอ้าไว้ เนื่องจากระบบธนาคารแบบนี้อาศัยความไวเนื้อเชื่อใจแบบเครือข่ายของครอบครัว (Family Connection) นักฟอกเงินจะนำเงินไปให้แก่นายธนาคารได้ดิน ซึ่งจะแจ้งแก่ผู้ร่วมงานในอีกประเทศหนึ่ง ว่าได้ส่งเงินไปแล้วและจะมอบให้รับเงินแบบพิเศษแก่ผู้รับฝากเงิน ซึ่งอาจจะเป็นผู้ดูแลครอบครัว หรือแม่ ไม่ผู้ฝากเงินจะต้องแสดงสิ่งเหล่านี้ เมื่อรับเงินในประเทศปลายทางที่ส่ง เงินไป ที่นำเสนอสำหรับการส่งเงินอุปกรณ์นี้ คือ เวนจิงฯ ไม่ได้ถูกส่งข้ามพรมแดนประเทศเลย ธุรกรรมอุปกรณ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูง ติดตามตรวจสอบได้ยาก และเป็นที่วิตกกันว่าเมื่อ สถาบันการเงินทั่วไปใช้มาตรการตรวจสอบธุรกรรมอย่างได้ผลแล้ว นักฟอกเงินอาจหันมาใช้ บริการธนาคารได้ดินเข่นว่ามีมากขึ้นในอนาคต

5.3 ธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non – financial Institutions)

การฟอกเงินมิใช่ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่สถาบันการเงิน หรือระบบการเงินเท่านั้น ธุรกิจที่ ไม่ใช่สถาบันการเงินหลายประเภท ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมฟอกเงินใน อัตราที่สูงขึ้นๆ โดยรูปแบบวิธีการต่างๆ ได้แก่

1) การใช้บริษัททำธุรกิจบังหน้า ไม่ว่าจะเป็นการก่อตั้ง การเงิน หรือการดำเนินการของบริษัท สามารถตอบสนองต่อขั้นตอน และวัตถุประสงค์ในการฟอกเงินของมิจฉาชีพได้ครบถ้วน บริษัทสามารถทำให้นักฟอกเงินเปลี่ยนเงินสดที่ได้มารายได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นทรัพย์สินอื่น ทำให้ปรากฏเหมือนมาจากการแหล่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ในขณะเดียวกันก็สามารถซ่อนเร้นผู้รับประโยชน์แท้จริง – องค์กร – อาชญากรรม – อิรยาบถ การใช้บริษัทบังหน้าอาจใช้บริษัทดำเนินธุรกิจจริงๆ (Active Businesses) หรือบริษัทที่ตั้งแต่เพียงในนาม (Shell Companies) ในการใช้ธุรกิจบังหน้า ขวนการฟอกเงินจะก่อตั้งหรือซื้อกิจการชนิดที่มีการ ให้ผลลัพธ์ของเงินสดสูง (Cash - intensive) เช่น ร้านค้าปลีก ร้านล้างรถ กิจการตู้ขายอดเรียญ ภัตตาคาร และบาร์ เป็นต้น ซึ่ง หลังจากนั้นก็เป็นเรื่องง่ายที่จะนำเงินที่ได้ จากอาชญากรรมเข้าไปปะปนกับเงินที่ได้จากธุรกิจนั้นจริงๆ สำหรับการใช้บริษัทด้วยเพียงในนามที่เรียกว่า บริษัทที่ตั้งแต่เพียงในนาม จะปรากฏว่ามีการจัดตั้ง บริษัทที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่มีการประกอบธุรกิจจริงๆ นอกจากการประกอบธุรกิจไป ปลอมๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการฟอกเงินเท่านั้น จากหลักฐานมักจะมีบัญชีที่จัดตั้งใน ประเทศสูนย์กลางการเงินที่ปลอดภาษี (Tax Havens) ซึ่งมีองค์ประกอบที่ดึงดูดใจแก่นักฟอกเงิน คือ สามารถก่อตั้งได้ง่าย โดยเฉพาะเจ้าของสามารถให้ผู้อื่นยืดต่อในนามของผู้นั้นได้ หรือมีหุ้นผู้ถือได้ หรือสามารถซื้อขายบริษัทได้โดยง่าย (Off – the – shelf Corporations)

2) การลงทุนจากเงินที่ฝากในธนาคารศูนย์กลางเงินระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนโดยตรง (Direct Investment) ในประเทศ “Offshore” หรือโดยใช้เทคนิคการถ่ายเงินต้นเองส่วนที่เหลือจะมาจากเงินกู้ 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นการกู้ที่ชอบด้วยกฎหมาย อีกส่วนกู้จากธนาคารต่างประเทศที่มีบัญชีเงินสกปรกของอาชญากรเอง หลังจากนั้นก็จะจ่ายคืนเงินกู้และดอกเบี้ยแล้วมีเงินกับว่าเป็นสิ่งถูกกฎหมายทั้งคู่ ในการจ่ายคืนเงินกู้ บางครั้งอาจนำไปหักภาษีได้ด้วย

3) การซื้อผลใบเรียกเก็บเงิน (Invoice Manipulation) ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำธุรกรรม จอมปลอม (Fictitious Transactions) ขึ้นมาทั้งหมด เพื่อให้บริษัทด้วยในนามซึ่งอยู่ในประเทศศูนย์กลางทางการเงินจ่ายเงินแก่บริษัทของคนเองในประเทศ หรือกรณีที่นักฟอกเงินมีธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมายทั้งประเทศที่เป็นบ่อเกิดแห่งเงินผิดกฎหมาย และประเทศที่จะนำเงินไปผ่านขั้นตอนการวางแผนทางการเงิน การโอนเงินอาจซ่อนเร้นอยู่ในรูปของใบเรียกเก็บเงินที่สูงกว่าราคาสินค้าอย่างไม่ได้สัดส่วน (Over – valuation/Inflation of Invoices)

4) การฟอกเงินในสถานการณ์พนัน (Gambling Operation) โดยที่การพนันในหลายๆ ประเทศ เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมักจะไม่มีการกำกับดูแลเข้มงวดเท่าธนาคารสถานการณ์พนันเหล่านี้ให้บริการแบบเดียวกับธนาคาร (Baking – type Services) เช่น การขายเช็ค การรับขึ้นเงินสดจากเช็ค และการโอนเงินทางสายระหว่างประเทศ (International Wire Transfer) เนื่องจาก

อุตสาหกรรมการพนันเกี่ยวข้องกับเงินสดอย่างมาก ทำให้มีระดับของลูกค้าไม่รู้ซึ่งจำนวนมากซึ่งน่าสังสัยว่าจะเป็นขั้นตอนวางแผนฐานในการฟอกเงิน ในระดับที่ง่ายที่สุด สถานการพนันจะถูกใช้เป็นที่แลกเปลี่ยนเงินย่อยเป็นชนบัตรใหญ่หรือที่เรียกว่า “Refining” ได้ในระดับที่ซับซ้อนขึ้น อาจมีการฟอกเงินจะซื้อ หรือปิดบัญชีโดยจะขอรับเช็คในชื่อของตนเองหรือบุคคลที่สาม หากมีปัญหาใดๆ นักฟอกเงินจะอ้างว่าเป็นเงินชนะการพนัน (Gambling Winnings)

5) การซื้อทองแท่ง (Gold Bars) นักฟอกเงินและนำเงินสดไปซื้อทองคำแท่งแล้วนำไปฝากเก็บที่ตู้นิรภัย แล้วค่อยๆ นำออกมากายในธนาคาร แล้วนำเงินสดที่ได้โอนทางสายไปยังบัญชีของบริษัทด้วย

5.4 เทคนิคใหม่ๆ

จะเห็นได้ว่าขอบเขตความซับซ้อนของรูปแบบวิธีการฟอกเงิน ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีการระหบกในการติดตามตรวจสอบ รวมทั้งจะต้องมีการประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และหาวิธีการในการต่อต้านการฟอกเงินซึ่งมีวิธีใหม่ๆ เพื่อหลบหลีกการจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่เสมอ ๆ ด้วยอย่างวิธีการใหม่ๆ ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ ได้แก่

1) จากการรวมตัวกันเป็นสหภาพยุโรป (European Union) ประเทศสมาชิก 11 ประเทศ ตกลงใช้เงินสกุลเดียวกัน คือ เงินยูโร (Euro Currency) ซึ่งเงินทั้งในรูปแบบเหรียญและชนบัตรจะออกใช้เป็นทางการในต้นปี 2002 ในกรณีประเทศสมาชิกต้องเรียกคืนเงินสกุลของตนออกจากผู้ใช้ทั้งหมด เพื่อเปลี่ยนเป็นเงินยูโร ให้แทน การดำเนินการนี้เป็นที่วิตกันว่าจะเป็นช่องทางอันดีแก่นักฟอกเงินที่จะลวงโฉกานำเงินที่ได้มา โดยไม่สูญเสียรายจานวนมากมาแลกเปลี่ยนโดยเฉพาะชนบัตร 500 ยูโร ซึ่งเป็นชนบัตรมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับชนบัตร 100 เหรียญของสหรัฐ

2) เมื่อเร็วๆ นี้ ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการชำระเงินอย่างน้อยสองประเภท ซึ่งเป็นที่สนใจของผู้เกี่ยวข้องในการฟอกเงิน เนื่องจากมีลักษณะไม่ต้องระบุชื่อ (Anonymity) ผู้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ประเภทแรกคือสมาร์ทการ์ด (Smart Card) ซึ่งคล้ายบัตรเครดิต ประกอบด้วยไมโครชิพ (Microchip) ที่ระบุมูลค่าของบัตร เมื่อใช้บัตรนี้ชำระเงินด้วยเครื่องชำระเงิน (Vending Machine) มูลค่าเงินจะถูกหักออกด้วยราคาของสินค้า หรือบริการスマาร์ทการ์ด สามารถเดิมมูลค่าได้จากกระเบื้องเงินอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอาจเป็นตู้กดเงินอัตโนมัติ (ATM) โทรศัพท์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ หรืออาจเป็นแบบใช้หมดแล้วทิ้ง ลักษณะของเทคโนโลยีการชำระเงินแบบนี้เป็นแบบเพื่อนต่อเพื่อน (Peer – to - peer) หรือสามารถโอนเงินผ่านบัตรสู่บัตรโดยไม่ต้องอาศัยคนกลาง

นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เงินต่างสกุล ได้และอาจไม่มีวงเงินจำกัด การตรวจสอบร่องรอยจึงแทบ เป็นไปไม่ได้

3) เทคนิคการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ คือ การใช้อินเตอร์เน็ตในการโอนเงิน หรือ เรียกว่า อี มันนี่ (E – money) ซึ่งในขณะนี้เห็นได้ชัดจากการให้บริการออนไลน์ของธนาคาร (On – line Banking) ในรูปแบบพื้นฐานที่สุด ลูกค้าสามารถใช้เว็บไซต์ของธนาคารในการตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในบัญชี ขณะที่บางแห่งสามารถโอนเงินระหว่างบัญชีได้ (นิกร เกรวีกุล, การป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 11–18)

6. สถานที่สำหรับฟอกเงิน

สถานที่สำหรับฟอกเงินนั้นมีทั้งในและนอกประเทศ ขึ้นอยู่กับผู้ที่จะนำเงินไปฟอกว่าจะ เลือกสถานที่ใด โดยสถานที่เหล่านั้นอาจจะสร้างเกี่ยวกับการนำเงินมาฟอก หรือไม่สร้างเกี่ยวกับการกระทำ ดังกล่าวเลย โดยสถานที่สำหรับฟอกเงินจึงเกิดขึ้น ตามแหล่งต่างๆ ได้แก่

6.1 ธนาคารประเทศไทยและสถาบันการเงิน

เนื่องจากประเทศไทยสวิตเซอร์แลนด์ มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้า อย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้ ธนาคารสวิตเซอร์แลนด์ เห็นว่ามีการร้องขอกรีฑาแล้วที่มาของเงินเป็นแหล่งที่ไม่ชอบมาพากล ก็จะเปิดเผยที่มาของเงินให้ทราบได้

6.2 สถาบันการเงินอยู่ในหมู่ประเทศ哪些国家

ประเทศไทยอยู่ในหมู่ประเทศที่เคยเป็นและเป็นอาณานิคมของประเทศไทยทางญี่ปุ่นซึ่งมีอาชีพ เกษตรกรรมเป็นหลัก แต่เนื่องจากระยะหลังผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำมาก ไม่ได้ ราคาจึงเปลี่ยนมา เป็นแหล่งบริการฟอกเงิน หรือแหล่งอื้อประโภชน์ต่อธุรกิจที่ผลิตภัณฑ์ อาทิ ธนาคารที่มีการ รักษาระดับความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด และเปิดเสรีทางการเงินสามารถโอนเงินผ่านเข้าออกได้ โดยสะดวก การเปิดโอกาสให้เป็นเจ้าของกิจการแก่ผู้ที่ต้องการฟอกเงิน สามารถนำเงินจำนวนมาก หลัก ให้เข้าสู่ประเทศไทย (สีหนาท ประยุรรัตน์, 2542, หน้า 67)

6.3 ประเทศเล็กๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน

การฟอกเงินของประเทศแอบนึบ้างครั้งถูกกฎหมายเพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาของผู้ฝาก และจำนวนเงินเท่านั้น ไม่ได้เป็นการฟอกเงินอย่างจริงจัง แต่เป็น เพราะว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบำรุงประเทศอย่างพอเพียง จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ฟอกเงินจากแหล่งต่างๆ เช่น เงินจากการพนัน เงินรายได้จากบริษัทจดทะเบียนที่หนีภาษี เป็นต้น ประเทศต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ โอมานาโก ไซบีเรีย เป็นต้น

6.4 ประเทศแอบคุนย์กกลางการเงิน

ประเทศต่างๆ บริเวณศูนย์กลาง เช่น ในแปซิฟิกตอนใต้มีหมู่เกาะสำหรับบริการเงินที่ต้องฟอกจากอาเซียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็กๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศสหรืออังกฤษที่เรียกว่าเกาไอร์อฟแม่น เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะ หรือประเทศที่มีฐานะเป็นอิสระ บางประเทศที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น บิรอลดา มอลตา และประเทศตามหมู่เกาะในญี่ปุ่นอยู่ต่างๆ

6.5 ป้อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนัน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามแหล่งที่ไม่สามารถพัฒนา สถานที่นั้นให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่ที่เคยมีเศรษฐกิจชนบท แหล่งการพนันจะเป็นแหล่งฟอกเงินที่กระทำได้สะดวกและง่ายดาย เนื่องจากผู้คนจำนวนมากที่เข้ามาใช้บริการ และมีเงินจำนวนมากหมุนเวียน นอกจากนี้ทางบ่อนการพนันยังไม่มีการตรวจสอบ หรือควบคุมในเรื่องแหล่งที่มาของเงินอีกด้วย (สีหนาท ประยูรัตน์, 2542, หน้า167)

6.6 ตลาดหุ้น

เป็นแหล่งที่เงินเปลี่ยนมือได้มาก และผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับผู้ซื้อ หรือผู้ขาย เพราะหุ้นเป็นตราสารการเงินที่เปลี่ยนมือได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ช่วงที่หุ้นมีการค้ายามากสามารถทำการฟอกเงิน โดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมากมหาศาล หรือตลาดหุ้นที่มีลักษณะการซื้อขายที่เก็บกำไร ก็จะมีช่องทางให้เกิดการฟอกเงินได้ เช่นกัน

6.7 การค้าขายที่ดิน

ที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ถึงจะซื้อแต่มีปริมาณมากและเป็นที่นิยมของสถาบันการเงินในประเทศไทยที่ยังไม่ค่อยพัฒนา เพราะที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้และไม่สามารถโอนได้ จึงมีการซื้อขายเปลี่ยนมือเป็นจำนวนมาก และราคาซื้อขายจะขึ้นอยู่กับความพอดีของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นสำคัญ ดังนั้นวิธีที่จะให้เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยการซื้อขายที่ดินในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่ารายหน้าซื้อขายที่ดินก็เป็นกระบวนการฟอกเงินอันหนึ่ง เช่นกัน

6.8 สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด

แหล่งฟอกเงินแหล่งนี้ได้แก่สังหาริมทรัพย์มีค่า เช่น อัญมณี ต่างๆ ซึ่งจะมีการซื้อขายให้แก่กันในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่าวัสดุน้ำใจอันเป็นสาเหตุแห่งการครับชั้นและเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

6.9 การเปลี่ยนเป็นเงินสดอื่นๆ

ปัจจุบันมีประเทศไทยที่เปิดเสรีด้านการเงินมากขึ้น ทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปอย่างลำบาก ลั่งผลให้การแลกเปลี่ยนเพื่อส่งไปรษัทต่างประเทศได้ง่ายขึ้นและมีจำนวนมากกว่าเดิม กองบันก์กับการบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้บัตรเครดิตเป็นเงินสดในอีกประเทศหนึ่ง นับเป็นกลไกที่หนึ่งของการฟอกเงิน

6.10 การฟอกเงินโดยให้ผู้อ่อนล้าสินทรัพย์และรับเงินแทน

เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้ไว้ใจซึ่งมิใช่ญาติพี่น้องญาติโดยมิได้ทำนิติกรรมใดๆ ด้วยความไว้นี้เชื่อใจ เมื่อเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตลงอย่างกะทันหัน และมิได้กระทำการใดๆ ไว้ล่วงหน้า เงินจำนวนนั้นจะถูกนำมารอฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องเป็นของตนต่อไป

7. หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากก่อนหน้าที่จะมีการประกาศพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ประเทศไทยไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ทำให้ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงิน หรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่อาจถูกฟอกได้เท่าที่ควร พระราชบัญญัตินี้จึงได้ตราขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม ดังกล่าว กฎหมายนี้ถือเป็นการประกาศเจตนารามณ์ของรัฐที่จะจัดการคุ้มครองให้การฟอกเงิน กลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไปมากกว่านี้ โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ได้แก่

1) กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

เมื่อการฟอกเงินเป็นความผิดอาญาแล้ว ผู้กระทำการฟอกเงินก็จะต้องเป็นความผิดตามกฎหมายโดยทั่วไปประเทศที่มีการพัฒนาภารกิจฟอกเงินไปมากแล้ว เช่น สหราชอาณาจักร อังกฤษ จะกำหนดลักษณะความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมถึงการโอนเงิน ไม่ว่าเงินนั้นจะได้มายังความผิดอาญาฐานใด หากเป็นเงินที่ได้มาจากรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาของเงินที่แน่นอน ก็เป็นการเพียงพอที่จะถือว่าผู้รับเงินกระทำการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การรับเงินไว้โดยไม่อธิบายได้ถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมาก เป็นเหตุผลหนึ่งในการต่อให้เห็นว่าผู้กระทำการมีเจตนาช่วยให้เงินจากองค์กรอาชญากรรมคงอยู่ และมุ่งเน้นความสนใจไปจากผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ในการกระทำการดังกล่าว ผู้ฟอกเงินย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนอยู่ในด้วย และการกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงินจะทำให้สามารถแยกแยะกระทำการเงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติ และตามวัจจุරิการเงินไปจนถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นการขัดขวางฐานทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมและทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความมั่นคง และอยู่ในรูปแบบที่ปกติ

ในปัจจุบันหลายประเทศได้มีมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินที่ได้มาจากกระทำการผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติดรวมถึงอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ด้วย โดยออกเป็นกฎหมาย ในภาคพื้นเอเชียได้เริ่มนีการประชุมและอภิปรายปัญหาการฟอกเงินในประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 21–23 เมษายน 2536 โดยในการประชุมครั้งนี้ได้มีการอภิปรายปัญหาการฟอกเงินทั่วโลก และตั้งข้อสังเกตว่าการฟอกเงินนั้น ไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นในกลุ่มของผู้ค้ายาเสพติดเท่านั้น แต่ยังเกิดในกลุ่มของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกด้วย เช่น กลุ่มปั่นหุ้น หรือลูกโซ่ กักดุนสินค้า ค้ากำไรเกินควร เป็นต้น

ที่ประชุมดังกล่าวจึงได้วางมาตรการไว้รวม 10 ประการ ดังนี้

1. ประเทศต่างๆ ควรดำเนินการให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

2. ให้ประเทศต่างๆ ให้สัตยบันธุ์สัญญาร่วมกันในสัญญานี้กำหนดมาตรการและแนวทางให้ประเทศต่างๆ ร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

3. ให้ถือว่าการประสานงานร่วมกันระหว่างธนาคาร และสถาบันการเงินต่างๆ กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นความจำเป็นในการต่อต้านการฟอกเงิน
4. ความจำเป็นในการทราบประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับลูกค้าของสถาบันการเงินโดยจัดให้มีการจดแจ้งการแสดงตนของลูกค้า รวมทั้งการเก็บรักษาบันทึกหลักฐานไว้ในสถาบันการเงิน
5. ขอความร่วมมือธนาคารในการรายงานบัญชีที่ต้องสงสัยการโอนเงินจำนวนมาก
6. กำหนดมาตรการทางด้านการเงินแก่ธนาคารและธุรกิจการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร
7. ตรวจสอบคุณภาพให้ล่วงของเงินระหว่างประเทศ
8. จัดให้มีสื่อหรือตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และข่าวสารระหว่างหน่วยงานภายในประเทศกับหน่วยงานระหว่างประเทศ
9. จัดให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาที่มีประสิทธิภาพ
10. ให้พิจารณาโดยถือเป็นความสำคัญในการติดตามยึด อายัด ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิด

เราพิจารณาเห็นได้ว่า มาตรการพื้นฐานของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือการกำหนดให้ฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ส่วนความหนักเบาของโทษนั้น แต่ละประเทศอาจกำหนดแตกต่างกันออกไป (สูตรพลด. ไตรเวทย์, 2542, หน้า26-27)

2) กำหนดความผิดมูลฐาน หรือความผิดเบื้องต้นที่ทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินซึ่งอชญากรนำมายอกเงินในภายหลัง

ความผิดฐานฟอกเงินต้องเป็นการกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพียงบางประเภทเท่านั้น ซึ่งเรียกว่าความผิดมูลฐาน 7 ประการ ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศ (เช่น การค้าประเวณีและเด็ก)
3. การฉ้อโกงประชาชน
4. การฉ้อโกงทางธุรกิจในสถาบันการเงิน
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
6. ความผิดเกี่ยวกับการกระโจรหรือรีดทรัพย์โดยกลุ่มอิทธิพล
7. ความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีคุกคาร

3) กำหนดให้นำมาตรการรับทรัพย์สินในทางแพ่ง ไปใช้ควบคู่กับการดำเนินการในกฎหมายอื่นได้

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่น ได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่มีผล หรือการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ที่ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นการนำมาตรการรับทรัพย์สินในทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปเสริมกับมาตรการลงโทษผู้กระทำการทำความผิด การรับทรัพย์สินในทางอาญาแก่ผู้กระทำการทำความผิดตามกฎหมายอื่นๆ ได้ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิดตามกฎหมายนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถรับทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิดนั้นได้ แม้จะไม่มีผู้ถูกลงโทษในการกระทำการทำความผิดนั้นตามคำพิพากษาในคดีอาญาที่ตาม

4) กำหนดให้มีมาตรการรับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิดในทางแพ่ง

กฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติมีลักษณะเป็นมาตรการ ดำเนินการกับทรัพย์สิน โดยนำเสนอการรับทรัพย์สินในทางแพ่งมาใช้ด้วยการขึ้นห้องเรียน หรืออัยการรับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิด สำหรับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิดในที่นี้คือ เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำการซื้อขาย ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำการซื้อขาย เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดไว้ 7 มูลฐานความผิด จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้ที่จะรับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิดดังนั้น หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการทำความผิด ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยที่ศาลอาจจะไม่พิจารณาถึงว่าผู้กระทำการทำความผิดได้รับโทษตามความผิดมูลฐานนั้นๆ หรือไม่

ด้วยมาตรการทางแพ่งของกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับนี้ เมื่อดำเนินการคู่กับการรับทรัพย์สินทางอาญา คือการรับทรัพย์สินเมื่อมีคำพิพากษางานโดยผู้กระทำการทำความผิดทางอาญาจะเป็นมาตรการเสริมชี้กันและกัน เพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร ไม่ให้สามารถนำเงินไปฟอก จนทำให้เกิดเงินที่ถูกกฎหมาย อันเป็นแรงจูงใจให้ประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก

**5) กำหนดให้มีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด
หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน**

ด้วยรูปแบบและวิธีการฟอกเงินที่ซับซ้อนขึ้น เพื่อหลบเลี่ยงจากการตรวจสอบและถูกจับกุมโดยการแบ่งหน้าที่กันระหว่างผู้รับประโภชน์ หรือการประสานงานกับบุคคลในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ทำให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น อาจเกี่ยวข้องกับคนมากกว่าหนึ่งคน จึงกำหนดบทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบกัน เพื่อกระทำความผิดตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดบทลงโทษผู้ที่สนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดไม่ว่าก่อน หรือขณะกระทำความผิดหรือจัดหาหรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยาพาหนะ สถานที่ หรือวัสดุใดๆ หรือกระทำการใดเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินและผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (ได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ไม่มีการสมคบกัน) ไว้ให้ได้รับโทษเช่นเดียวกับด้วยการที่กระทำความผิดอันถือว่าเป็นบทลงโทษที่หนักพอสมควร เพราะการสนับสนุนการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 ได้รับโทษเพียงสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 ได้รับโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น หรือ ในกรณีมีความผิดเกิดขึ้น โดยการกระทำการของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 กำหนดให้ผู้ที่เป็นตัวการ ได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าวเท่านั้น

6) กำหนดให้มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นหากผู้กระทำความผิด เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดเอง ผู้สนับสนุน ผู้สมคบ หรือพยายามกระทำความผิด ต้องระวังไทยเป็นสามาท่าของไทยที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีอำนาจ หรือมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานต่างๆ ที่สามารถเอื้อประโยชน์ในการฟอกเงิน จึงทำให้สามารถใช้ตำแหน่งของตนเป็นทางทำให้การฟอกเงินสำเร็จ หรือแสวงหาประโยชน์อื่นๆ ได้

7) ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินแม้จะกระทำความผิดนอกราชอาณาจกร ผู้นั้นอาจจะต้องรับโทษในราชอาณาจกร

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำความผิดนอกราชอาณาจกร ผู้นั้นอาจจะต้องรับโทษในราชอาณาจกร ถ้าปรากฏว่า

1. ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

2. ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำไปโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจกร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

3. ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำการเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐเท่านั้น ได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจกรและมิได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

8) กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการเหล่านั้นมีความโปร่งใส ถูกต้อง และเป็นธรรม รวมถึงการให้มีสิทธิผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์ยืนขอคุ้มครองลิขสิทธิของตน ได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการคืนทรัพย์สินพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพ การชดใช้ราคาทรัพย์สิน การชดใช้ดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย (สีหนาท ประยุรรัตน์, 2542, หน้า100-102)

9) กำหนดให้มีการรายงาน และรวบรวมข้อมูลการทำธุรกรรม

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินใช้ช่องโหว่ของธุรกิจที่ไม่มีการจดบันทึก หรือเอกสารหลักฐานทางการเงิน ทำให้การฟอกเงินเป็นไปอย่างง่ายดาย และการสืบสวนสอบสวนเป็นไปด้วยความยากลำบาก กฎหมายนี้จึงกำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับเงิน ต้องมีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรม และดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประการอื่นๆ ด้วย ได้แก่

สถาบันการเงิน มีหน้าที่

1. รายงานการทำธุรกรรม โดยให้รายงานการทำธุรกรรม 3 ประเภท คือ ธุรกรรมที่ใช้เงินสดปริมาณมาก (ตั้งแต่ 2 ล้านบาท ขึ้นไป) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าสูง (ตั้งแต่ 5 ล้านบาท ขึ้นไป) และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2. จัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม
3. จัดให้ลูกค้าจดบันทึกการทำธุรกรรม
4. เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนและบันทึกข้อเท็จจริง 5 ปี
5. ให้ความร่วมมือแก่สำนักงาน ป.ป.ง. ในการเข้าถึงข้อมูลของลูกค้ากรณีมีเหตุอันควรสังสัย

สำนักงานที่ดิน มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม เมื่อมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อมีการทำระดับเจนสุดปริมาณมาก (ตั้งแต่ 2 ล้านบาท ขึ้นไป)
 2. เมื่อสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่าตามราคากำไรเมิน เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียน สิทธิและนิติกรรมมีมูลค่าสูง (ตั้งแต่ 2 ล้านบาท ขึ้นไป) เว้นแต่เป็นการ โอนทางมรดกให้แก่ทายาท โดยธรรม หรือ
 3. เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสังสัย
- ผู้ประกอบอาชีพที่ปรึกษาลงทุน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ด้องรายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ในกรณีที่มีเหตุอันควรเช่น ได้ว่าการกระทำธุรกรรมนั้น เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสังสัย

8. หลักการเบื้องต้นของสถาบันการเงินต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

8.1 หน้าที่ในการรู้จักลูกค้าของตน หน้าที่ในการให้ลูกค้าแสดงตน สถาบันการเงินควรใช้มาตรการที่สมเหตุสมผลในการได้มาซึ่งข้อมูลแท้จริงเกี่ยวกับตัวลูกค้า ให้ลูกค้าแสดงตนโดยตรวจสอบเอกสารราชการที่บ่งชี้เฉพาะบุคคลที่เหมาะสม เช่น บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง รวมทั้งบันทึกข้อมูลของลูกค้าประจำและخارج กรณีนิติบุคคล สถาบันการเงินควรตรวจพิสูจน์การมีอยู่และ โครงสร้างของลูกค้าจดทะเบียนสาธารณะ เช่น หนังสือแสดงการจดทะเบียน หรือหนังสือริบบันทึกที่เป็นด้าน สำหรับกรณีตัวแทนให้ตรวจสอบจากเอกสารการมอบอำนาจให้ลูกค้า ที่สำคัญอีกประการ คือ พึงหลีกเลี่ยงไม่ให้บัญชีซึ่งไม่มีชื่อหรือบัญชีชื่อปลอม หรือบัญชีที่ไม่สามารถระบุเจ้าของผู้รับประโภชน์ที่แท้จริง

8.2 หน้าที่ในการตรวจสอบ (Duty of Vigilance) หรือการตรวจสอบธุกรรมบางประเภทเป็นพิเศษ (Special Surveillance of Certain Transactions) สถาบันการเงินที่มีหน้าที่เฝ้าตรวจธุกรรมบางประเภทเป็นพิเศษ แม้จะไม่ปรากฏชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ซึ่งได้แก่

- 1) ธุรกรรมมูลค่าสูง (เกินกว่าจำนวนที่ระบุ ซึ่งแล้วแต่ละประเทศนั้นๆ จะกำหนด)
- 2) ธุรกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมแผลล้อมที่ผิดปกติ ซึ่งอาจพิจารณาจากลักษณะหรือชนิดของธุรกิจนั้นๆ รวมทั้งวัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ทางธุรกิจและอาจรวมตลอดถึงบุคลิกภาพหรืออุปนิสัยของลูกค้าด้วย

8.3 หน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูล (Reservation of Records) ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการแสดงตนของลูกค้าหรือข้อมูลธุรกรรมและรายงานธุรกรรม หลักการที่ใช้ในประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้เก็บข้อมูลเป็นเวลา 5 ปี การเก็บรักษาข้อมูลเช่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งหมวดในกรณีที่ต้องมีการสืบสวนเพื่อทราบเกี่ยวกับธุรกรรมและบุคคลที่อาจเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการฟอกเงินหรือในความผิดมูลฐาน นอกจากสถาบันมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัยเองแล้ว ไม่ว่าเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐก็จำเป็นต้องพึงพาข้อมูลเดียวกันในการสืบสวนและดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ศาล เป็นต้น

8.4 หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายโดยทั่วไป (Compliance With Laws) ธนาคารและสถาบันการเงินควรดำเนินธุรกิจตามวิถีทางที่ถูกต้อง โดยยึดหลักจรรยาบรรณ (High Ethical Standards) และหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด และไม่พึงให้บริการใดๆ หากเห็นว่ามีเหตุผลทำให้เชื่อว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

8.5 หน้าที่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (Co – operation With Law Enforcement Agencies) แม้จะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการต้องรักษาความลับของลูกค้า แต่ธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ ควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน ควรใช้มาตรการที่เหมาะสมที่จะทำได้ตามกฎหมายในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

8.6 หน้าที่ดำเนินการภายในองค์กรเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน (Internal Programmes Against Money Laundering) ธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ ควรกำหนดนโยบายในการ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ชัดเจน ซึ่งควรประกอบด้วยข้อพิจารณาในเรื่องการมอบหมายแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในระดับจัดการเพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Compliance Officers) ในแต่ละสาขาและสำนักงาน การฝึกอบรม (Training) เพื่อส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจที่ดีในการต่อต้านการฟอกเงิน การรวมศูนย์ข้อมูล (Centralization of Information) ตลอดจนถึงการตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน และประสิทธิภาพของระบบ

9. ขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติ

หน้าที่และแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานและผู้มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดในสาระสำคัญที่หน่วยงานและผู้มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมจำเป็นต้องถือเป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

9.1 การรายงานการทำธุรกรรม

1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสด

ธุรกรรมที่ใช้เงินสด ซึ่งปัจจุบันกฎหมาย ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดให้ต้องมีการรายงานการทำธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ในกรณีที่เป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดให้กระทำ เนื่องจาก律ธรรมที่มีจำนวนเงินสดตั้งแต่ 2,000,000 บาท (สองล้านบาท) หรือกว่าหนึ่งล้านบาท ไป ซึ่งได้แก่ ธุรกรรมที่มีการใช้เงินสดจริงๆ เช่น การฝากหรือถอนเงินสด ดังนั้นการหักเงินสดทางบัญชีของลูกค้าของธนาคารพาณิชย์จึงถือเป็นการทำธุรกรรมที่เป็นการใช้เงินสดอย่างหนึ่ง ธนาคารพาณิชย์จึง มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม โดยให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงในแบบรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด แบบ ป.ป.ง. 1-01 ณ วันที่ลูกค้าทำธุรกรรม ยื่นต่อสำนักงาน/สาขา หรือหน่วยงานในสำนักงานใหญ่ของสถาบันการเงินที่ลูกค้าติดต่อ

2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน

ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งกฎหมาย ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) กำหนดให้ต้องมีการรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องจาก律ธรรมที่มีมูลค่าทรัพย์สิน ตั้งแต่ 5,000,000 บาท (ห้าล้านบาท) หรือกว่าหนึ่งล้านบาท ไป ซึ่งได้แก่ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท

และสังหาริมทรัพย์บางประเภท ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป (โดยใช้ราคาระเมินของธนาคาร เทียบเคียงกับราคาระเมินของราชการราคาประเมินได้ราคาระเมินหนึ่งແລ້ວแต่ราคาระเมินได้ สูงกว่า) โดยการทำนิติกรรมสัญญา หรือการดำเนินการใดๆ ที่ลูกค้ากระทำการกับธนาคาร หรือที่ ธนาคารกระทำการกับบุคคลภายนอก โดยใช้ทรัพย์สินประกอบการทำธุรกรรมนั้นๆ โดยให้ลูกค้าเป็นผู้ บันทึกข้อเท็จจริงในแบบรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน แบบ ป.ป.ง.1-02 ยื่นต่อสำนัก/ สาขา หรือหน่วยงานในสำนักงานใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ที่ลูกค้าติดต่อ

3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตามข้อ 1. (ธุรกรรมที่ใช้เงินสด) หรือ ข้อ 2 (ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน) หรือไม่ก็ตาม ซึ่งเป็น

3.1) ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำ กันอยู่ปกติ

3.2) ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

3.3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อถือได้ว่า กระทำขึ้นเพื่อหลอกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การกระชากร่างฝากรเงินสด หรือ ถอนเงิน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียว หรือหลายครั้ง เพื่อไม่ให้ถึงรายการละ 2 ล้านบาท หรือแบ่งแยกธุรกรรมเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ไม่ให้ถึงรายการละ 5 ล้านบาท เป็นต้น

3.4) ธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง หรืออาจจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎหมายตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี การฉ้อโกง ประชาชน การฉ้อโกงทางธุรกิจในสถาบันการเงิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิด เกี่ยวกับการกระโจร หรือรีดทรัพย์โดยกลุ่มอิทธิพล และความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีคุกและการให้ ใช้แบบการทำรายงานเหตุอันควรสงสัย แบบ ป.ป.ง.1-03 และให้สำนักงาน/สาขา หรือหน่วยงานที่ ติดต่อลูกค้าเป็นผู้บันทึกข้อเท็จจริงและทำรายงานการทำธุรกรรม ณ วันพบเหตุอันควรสงสัย (รายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการพิจารณา ลิ๊งบังชี้ และตัวอย่าง จากประสบการณ์ของด่างประเทศ ได้กล่าวถึง “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ซึ่งสามารถให้เป็นคู่มือในการปฏิบัติของสถาบัน การเงินได้เป็นอย่างดี จัดทำโดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4) ประเภทธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงาน

ในบางกรณี แม้จะถือว่าเป็นธุรกรรมที่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องรายงาน แต่มาตรา 18 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้อำนาจได้รับการยกเว้นไม่ต้อง

รายงานกีໄಡ້ ຊຶ່ງປັຈຸບັນ ໄດ້ແກ່ຮູຽຮຣມທີ່ເຂົ້າຫລັກເກົນທີ່ຕາມກຸງຮະຫວາງ ລັບນີ້ 5 (ພ.ສ.2543) ອອກ ຕາມຄວາມໃນພະຮະບັນຍຸດືປື້ອງກັນແລະປະການປະການການໂຄກເງິນ ພ.ສ.2542 ໄດ້ແກ່

(1) ຫຼູຽຮຣມທີ່ເກື່ອງກັນສາບັນພະນາກຍັຕຣີຢີ ໄດ້ແກ່ ພະນາກຍັຕຣີຢີ, ປະບຽນ ຮາຊີນີ ພະຮັບທາຍາທ ທີ່ພະບຽນວາງສີ ດັ່ງແຕ່ຫັນພະວອງກົ່າເຂົ້າຂຶ້ນ ໄປຈຶ່ງຄື່ນເຈົ້າຝ້າ ເປັນຄຸ່ງຮົມື

(2) ຫຼູຽຮຣມທີ່ໜ່າຍງານຂອງຮູ້ ໄດ້ແກ່ ຮັບພາລ ຮາຊາກສ່ວນກາລາ ຮາຊາກສ່ວນ ຖົມືກາກ ຮາຊາກສ່ວນທົ່ວງຄື່ນ ຮັບວິສາຫຼົງ ອົງກໍາການຫາຊານ ທີ່ພະບຽນວາງສີ ເປັນຄຸ່ງຮົມື

(3) ຫຼູຽຮຣມທີ່ມູລົນທີ່ດັ່ງຕ່ອງໄປນີ້ເປັນຄຸ່ງຮົມື

ກ) ມູລົນທີ່ຂໍ້ພັດທະນາ

ຂ) ມູລົນທີ່ສັງເສົມຄົດປາສີຟີໃນສົມເດືອງພະນາງເຈົ້າສົກລິດີພະບຽນຮາຊີນີນາດ

ຄ) ມູລົນທີ່ສາຍໃຈໄທຍ

(4) ຫຼູຽຮຣມທີ່ເກື່ອງກັນທຽພ໌ສິນປະເກດສັງຫາຮົມທຽພ໌ທີ່ທຳກັນສາບັນການເງິນ ສຳຮັບຮົມືນີ້ມີ ຂໍອຍກວັນ ຊຶ່ງໝາຍຄື່ນວ່າແມ່ນຫຼູຽຮຣມທີ່ເກື່ອງກັນທຽພ໌ສິນປະເກດສັງຫາຮົມທຽພ໌ ທີ່ທຳກັນນາຄາພານີ້ ແຕ່ຖ້າມີລັກນະຕາມຫລັກເກົນທີ່ ດັ່ງຕ່ອງໄປນີ້ ກີ່ຕ້ອງມີການຮ່າງວາງຕ່ອງ ສຳນັກງານ ປ.ປ.ງ. ດ້ວຍ

10. ສາບັນການເງິນກັນການໂຄກເງິນ

10.1 ຄວາມໝາຍແລະລັກນະຂອງສາບັນການເງິນ

ສາບັນການເງິນ ມາຍຄື່ນ ສາບັນທີ່ທຳຫັນໜ້າທີ່ເປັນຕົກລາງ (Intermediary) ໃນກາරຮະດົມເງິນ ອອກຈາກບຸກຄຸລທີ່ໄປ ແລ້ວນໍາໄປໄໝ້ຢືນແກ່ບຸກຄຸລແລະຫຼູຽຮກົງທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ເງິນ ຊຶ່ງໜ້າທີ່ນີ້ມີ ຄວາມສຳຄັນຕ່ອງຮະບັນເຄຮຍຮູ້ກົງເປັນອ່າງມາກ ເນື່ອຈາກຈະເປັນຜລໃຫ້ເງິນອອນປະເທດຊື່ງເປັນແລ່ງ ເງິນທຸນສຳຄັນສູງກວບຮ່ວມເຂົ້າມາອູ້ໃນແລ່ງເດືອກັນ ຊຶ່ງເຮັກວ່າ ຕລາດທຸນ (Fund Market) ອັນ ກ່ອໄໝເກີດປະລິທິກາພໃນການຈັດສຽງທຸນໄປໃນທີ່ກາງທີ່ເປັນປະໂຍືນສູງສຸດຕ່ອງຮະບັນເຄຮຍຮູ້ກົງຂອງ ປະເທດ

ໃນຮະບັນເຄຮຍຮູ້ກົງ ຕລາດການເງິນ (Financial Market) ໄດ້ກາຍເປັນຫຼວງໃຈທີ່ແລ່ງຮະດົມ ທຸນທີ່ສຳຄັນ ເນື່ອຈາກຕາດການເງິນມີສາບັນການເງິນທີ່ທຳຫັນໜ້າທີ່ເປັນຕົກລາງຮະດົມເງິນອອນ ເງິນທຸນ ຈາກກາຄຄວັງເຮືອນ ແລະໜ່າຍຫຼູຽຮກົງໃນຮູບແບບຕ່າງໆ ແລະນໍາເງິນທຸນນັ້ນໄປໄໝ້ຢືນແກ່ຜູ້ຈາດເກົນ ເງິນທຸນ ຊຶ່ງໄດ້ແກ່ ກາຄຫຼູຽຮກົງ ປະຊາຊານ ຮ່ວມຄື່ນກາຄຮູ້ກົງທີ່ຕ້ອງການເງິນທຸນໄປໃຊ້ຈ່າຍໃນກາສ້າງ

สาธารณูปโภค ตลาดการเงินจึงนับเป็นแหล่งรวมเงินทุนที่สำคัญแล้วจัดสรรสู่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ

ซึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “สถาบันการเงิน” ไว้ดังนี้

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

(2) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเออร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม

(4) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(5) สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

(6) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นเกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎหมายระหว่างประเทศ

10.2 บทบาทของสถาบันการเงินกับการป้องกันการฟอกเงิน

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าบทบาทและการหน้าที่ของสถาบันการเงินคือ การดำเนินธุรกิจในรูปแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการรับฝากเงิน การโอนเงิน การออกตราสารต่างๆ เกี่ยวกับการเงิน การให้เชื้อเงิน รวมตลอดไปถึงการลงทุนทางการเงินฯลฯ เงินจำนวนมากมหาศาล ได้ผ่านเข้ามา และผ่านออกไปจากสถาบันการเงินในแต่ละวัน ในบรรดาเงินเหล่านี้อาจจะมีที่มาอย่างหลากหลาย ต่างกัน เช่น มาจากการประกอบธุรกิจการค้า มาจากผลกำไร ในตลาดหลักทรัพย์ มาจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ หรือมาจากประกอบอาชญากรรม ได้แก่ การค้ายาเสพติด การคอร์ปชั่นทางการเมือง บ่อนการพนันเดือน รวมตลอดไปถึงโสเกลลีข้ามชาติ เงินเหล่านี้จะผ่านเข้ามาในระบบธนาคารหรือสถาบันการเงิน เพราะสามารถกระทำได้ง่ายต่อเนื่องจากระบบและตรวจสอบยาก จึงสามารถล่าwiększ่าได้ว่า สถาบันการเงินถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับกระบวนการฟอกเงินมาโดยตลอด ยกเว้นมีบางกรณีเท่านั้นที่สถาบันการเงินเป็นผู้ดำเนินการฝากเงินเสียเอง เช่น กรณีธนาคารบีซีไอ

(BCCI) ซึ่งเป็นธนาคารที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อรับฝากเงินผู้ที่ต้องการหลีกเลี่ยงภาษีและรับดำเนินการฝากเงินให้กับลูกค้าจนถูกดำเนินคดีและถูกปิดกิจการไปในที่สุด (วีระพงษ์ บุญโญกาส, 2541, หน้า113)

เนื่องจากหลักเกณฑ์ประการหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันของสถาบันการเงินทั้งหลายก็คือ การรักษาความลับของลูกค้า โดยมีกฎหมายให้ความคุ้มครองอยู่ด้วยทำให้การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของลูกค้าทำได้ยากลำบากหรือไม่สะดวกเท่าที่ควรหรือสามารถทำได้แต่ก็ล่าช้าจนการตรวจสอบข้อมูลมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากเงินได้จากการประกอบอาชญากรรมเหล่านั้นลูกโลกษัยไปที่อื่นหมดแล้ว จากความไม่เท่าเทียมกันของกฎหมายในแต่ละประเทศนี้เองทำให้สถาบันการเงินตกลเป็นเหยื่อของการกระทำการทุจริตฟอกเงินเสมอมา ด้วยเหตุนี้บรรดาประเทศที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว จึงได้พยายามหามาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมา รวมทั้งได้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการฝากเงินโดยเฉพาะการกำหนดวิธีการเพื่อให้สถาบันการเงินมีส่วนดำเนินการด้วย เช่น การกำหนดให้ลูกค้าของธนาคาร หรือสถาบันการเงินมีส่วนดำเนินการด้วย เช่น การกำหนดให้ลูกค้าของธนาคาร หรือสถาบันการเงินต้องแสดงตนที่แท้จริง (Customer Identification) โดยไม่อนุญาตให้ใช้ชื่อบัญชีปลอม นามแฝง หรือใช้รหัสหรือกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานข้อมูลทางการเงินในจำนวนที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด หรือเงินที่ผิดปกติ หรือน่าสงสัยต่อหน่วยงานของรัฐเป็นต้น (วีระพงษ์ บุญโญกาส, 2541, หน้า114)

กรณีที่เรียกว่าเป็นรอยต่างในประวัติศาสตร์ของสถาบันการเงิน ได้แก่กรณีของธนาคารเครดิตและพาณิชย์ต่างประเทศ (Bank of Credit and Commerce International) ซึ่งจะกล่าวถึงพอสั้นๆ ดังนี้

“.... จากการสืบสวนในกรณีบีบีซีไอ พบร่วมกับการเปิดบัญชีลับซึ่งมีการโอนเงินไปให้กลุ่มองค์กรอาชญากรรมอื่นๆ เช่น กลุ่มผู้ก่อการร้าย กลุ่มของ “Manuel Noriega” และกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับแผนการติดตั้งอาวุธนิวเคลียร์ บีบีซีไอ ได้เสนอการให้การอุปถัมภ์แก่บุคคลสำคัญต่างๆ เป็นจำนวนมาก และในปี ก.ศ.1983 บีบีซีไอ เป็นห้องโถวของ “Basle” ซึ่งตัวแทนของธนาคารหลายประเทศยอมให้บีบีซีไอ เป็นธนาคารต่างประเทศที่ตั้งขึ้นเพื่อโอนเงินในประเทศต่างๆ ...”

ได้มีผู้ทำการวิเคราะห์ความยุ่งยากของกรณีบีบีซีไอ ไว้วังนี้

1. ขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับรายงานกรณี BBCI
2. แหล่งข่าวไม่พอเพียง และการสอบสวนไม่อาจทำได้ทั่วถึง

3. อำนาจของ บีบีซีไอ เป็นอำนาจในทางการเมืองซึ่งลูกค้าได้ใช้บริการของ บีบีซีไอ เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังมีอำนาจของผู้ถือหุ้นและรัฐบาลของผู้ถือหุ้น และความกลัวที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ

4. ข้อจำกัดในทางกฎหมาย กฎหมายคุ้มครองความลับของธนาคารและกฎหมายภาษี เป็นข้อต่อสืบท่องธนาคารซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการที่จะใช้สิทธิสภาพอาณาเขตเพื่อที่จะทำการสอบสวนคดีนี้

กรณี บีบีซีไอ นี้ถือได้ว่า เป็นการกระทำผิดอาญาโดยบริษัทซึ่งเป็นนิติบุคคลทำให้ความรับผิดมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น

ในประเทศไทยมีการออกแบบกฎหมายพระราชบัญญัติความลับทางธนาคาร (Bank Secrecy Act) หรือ BSA ในปี ค.ศ.1970 กฎหมายนี้ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนผู้กระทำผิดอาญากฎหมายภาษีอากร และอื่นๆ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถติดตามร่องรอยทางการเงินของผู้กระทำความผิดได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกเหนือนี้ยังมีวัตถุประสงค์เป็นป้องกันการประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมายขึ้นมาอีกด้วย ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดมาตรการติดตามการฝากเงินผ่านทางสถาบันการเงิน เช่น กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมกันหรือผ่านทางสถาบันการเงิน เช่น กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมหรือผ่านสถาบันการเงินโดยลูกค้าต้องแสดงตนและที่อยู่จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอม หรือใช้นามแฝง, กำหนดให้สถาบันการเงินจัดทำและเก็บรักษาบันทึกข้อมูลทางการเงินไว้เป็นเวลา 5 ปี กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินรวมทั้งบุคคลธรรมดารายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่างๆ ต่อหน่วยงานรัฐ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 3

นอกจากนี้บรรดาองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ก็ได้มีความแตกต่างๆ ก็ได้มีความตระหนักรถึงปัญหาของการใช้สถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินจึงได้มีการจัดประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

10.3 ความรับผิดชอบของพนักงานกับการฟอกเงิน

พนักงานในสถาบันการเงิน จะต้องดำเนินขั้นตอนต่างๆ ในการพินิจพิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน เมื่อลูกค้า เปิดบัญชี และจับตาดูการทำธุรกรรมต่างๆ ผ่านบัญชีดังกล่าว โครงการปราบปรามการฟอกเงินที่ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วย

1) ขั้นตอนการระบุตัวเจ้าของบัญชี

ธนาคารต้องจัดทำขั้นตอนที่สมบูรณ์และดำเนินตามขั้นตอน เหล่านี้ในการเปิดบัญชี การติดต่อกับลูกค้าในเรื่องการปล่อยเงินกู้และเรื่องอื่นๆ และการทำธุรกรรมกับลูกค้า ที่ไม่ได้เปิด

บัญชีฝากไว้กับธนาคาร ธนาคารต้องทราบตัวตนที่แท้จริงของลูกค้าที่ขอใช้บริการของธนาคาร และต้องมีการตรวจสอบตัวตนของคนเหล่านี้ เพื่อป้องกันการเปิดบัญชีสำหรับบุคคลที่ไม่มีตัวตน

นอกจากนี้ ธนาคารต้องทราบว่าลูกค้าทำธุรกิจหรือประกอบอาชีพอะไร และรายได้ความมั่นคงหรือทรัพย์สิน ของลูกค้าได้มาทางใด และต้องทราบแหล่งที่มาของเงินที่มาทำธุรกรรมที่ธนาคารควรสังเกตจุดประสงค์ในการเปิดบัญชีของลูกค้าและสังเกตว่าลูกค้าชอบทำธุรกรรมประเภทใด ตามปกติในการเปิดบัญชีให้ลูกค้า เจ้าหน้าที่ของธนาคารทราบว่าควรจัดลูกค้าอยู่ในประเภทความเสี่ยงสูงซึ่งธนาคารจำเป็นต้องจับตาดูมากขึ้นหรือไม่

2) พิจารณาในการสอดส่อง

ธนาคารต้องมีระบบภายในเพื่อรับบัญชีและสอดส่องการทำธุรกรรมทางการเงิน ที่น่าสงสัย ได้แก่ การทำธุรกรรมซึ่งไม่สามารถระบุว่า เป็นไปเพื่อกิจกรรม ที่ลูกค้าหมายจะ นอกจากนี้ยังรวมถึงธุรกรรมซึ่งไม่สามารถที่อยู่นักหนែของบุคคลน้ำที่ของธนาคาร สิ่งที่ควรสังเกตก็คือ การที่ธนาคารต้องให้บริการแก่การทำธุรกรรมจำนวนมากในแต่ละวัน จึงไม่สามารถสอดส่องการทำธุรกรรมทุกครั้ง ได้ ดังนั้น ธนาคารจึงต้องประเมินความเสี่ยง ในการทำธุรกิจกับบัญชีบางประเภท และธุรกรรมบางประเภท

ธนาคารควรทบทวนการทำธุรกรรมทั้งที่ทำครั้งเดียวหรือทำเป็นชุดต่อเนื่อง มีมูลค่ากินกว่า เพศานที่กำหนดไว้สำหรับบริการประเภทนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดบัญชีเงินฝาก การโอนเงิน ประจำเดือน การทำธุรกรรมด้วยเงินสด การโอนเงิน การใช้เช็คเดินทาง การธนาคารติ การใช้เช็ค ธนาคาร รวมทั้งการซื้อขายสกุลเงิน สิทธิในการซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์ และโลหะมีค่า

นอกจากนี้ ธนาคารควรจับดูเมื่อมีการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพิ่มขึ้นผิดสังเกต ได้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการทำธุรกรรมอันน่าสงสัย เช่น บัญชีในสถาบันการเงิน ที่ไม่ใช่ ธนาคาร บัญชีต่างประเทศ บัญชีในบริษัทที่เป็นการลงทุนส่วนตัว บัญชีในธนาคาร ตัวแทน บัญชีที่อยู่ภายใต้การพิจารณาของหมายศาลหรือกระบวนการทางกฎหมายอื่นๆ บัญชีของนักการเมือง บัญชีในเขตความดูแลที่มีความเสี่ยงสูงและไม่มีกฎหมายควบคุม การฟอกเงิน ควรอยู่ภายใต้การสอดส่องอย่างใกล้ชิดของธนาคาร ธนาคารตั้งเพศาน จำกัดในเรื่องนี้ และปรับเปลี่ยนเพศาน ดังกล่าวเป็นครั้งคราว เพื่อคุ้มครองคนเหล่านี้ ใช้ได้ผลหรือไม่ ถ้าไม่มีข้อมูลใดที่พิสูจน์ว่ากิจกรรมนั้นๆ เป็นกิจกรรมลูกกฎหมาย ธนาคารต้องมีหน้าที่ต้องทำรายงานเกี่ยวกับกิจกรรมที่น่าสงสัยนั้น

3) เข้ารับการฝึกอบรม

ธนาคารควรดำเนินการ โครงการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องสำหรับเจ้าหน้าที่ธนาคาร เพื่อทบทวนความรู้ในเรื่องเทคนิคในการฟอกเงิน ขั้นตอนในการปราบปรามการฟอกเงิน การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ และประเภทของธุรกรรมที่ธนาคารต้องสอดส่อง การอบรมอย่าง

สมำเสມօຄວරຣວນລຶ່ງວິທີຮະນຸ້ຈື້ແລະຕິດຕາມດູກົງກາຣທີ່ພິດສັງເກຫດຫົວໜ້າສັຍ ອນາກາຣໄນ່ກວຣີກອບຮມເນພາະເຈ້າໜ້າທີ່ທີ່ທຳການເກີ່ຍວກັນບັນຍືເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຕ້ອງອບຮມພນັກງານແພນກອື່ນດ້ວຍພນັກງານໃໝ່ທຸກຄົນກວຽກການຕ່ອດ້ານກາຣົກເຈີນດ້ວຍ

11. ແນວທາງກາຣປຶ້ອງກັນແລະກາຣົກເຈີນໂດຍສຕາບັນກາຣເຈີນໃນຮະດັບຮະຫວ່າງປະເທດ

11.1 ພັດກາຣທຳບັນຍືບາເຊີລ (Basle Statement of Principles)

ໃນເດືອນສັນວາຄມ ດ.ສ.1988 ຜູ້ແນ່ນຂອງອນາກາຣກາລາແລະເຈ້າໜ້າທີ່ຜູ້ມີຄໍາຈາລເກີ່ຍວ້ອງຂອງຂອງປະເທດເບෙລເຢືຍມ ແກນາດາ ຝ່ຽວເສດ ເບອຣມັນນີ ອິຕາລີ ຜູ້ປຸ່ນ ເນເທອຣ໌ແລນດ໌ ສວີເດນ ສວີເທອຣ໌ແລນດ໌ ຖັນຍື ສຫວັນອາເມືອນ ແລະລັກແໜມເບີຣິກ ຄະກຽມກາຣໄດ້ຕະຫຼາກຈີ່ງວັດຖຸປະສົງກໍທີ່ຈະທຳໃຫ້ອນາກາຣພາມື່ຍືມີຄວາມມັ້ນຄົງແລະເປັນທີ່ໄວ້ວາງໃຈຂອງປະເຊານ ແຕ່ທວ່າມີສາຫຼຸ່ມປະກາດປະກາດທີ່ຈະທຳໃຫ້ອນາກາຣຕ້ອງເກີ່ຍວ້ອງກັນອາຊຸາກຽມ ເຊັ່ນ ໂດຍກາຣຄູກຫລອກລວງກາຣທີ່ອນາກາຣພາມື່ຍືເກີ່ຍວ້ອງກັນອາຊຸາກຽມຍ່ອມທຳໃຫ້ປະເຊານເສື່ອມຄວັງຫາແລະທຳໃຫ້ເສົ່າຍກາພຂອງອນາກາຣໄນ່ມີຄວາມມັ້ນຄົງ

ເພື່ອທຳໃຫ້ເສົ່າຍກາພຂອງອນາກາຣຫີ່ສຕາບັນກາຣເຈີນມີຄວາມມັ້ນຄົງ ແລະປຶ້ອງກັນກາຣແກຣກແໜງຂອງອົງກໍາອາຊຸາກຽມທີ່ຈະໃຊ້ຂ່ອງທາງຂອງຮະບນກາຣເຈີນກາຣອນາກາຣໄປທຳປະໂຍ້ນໆໃຫ້ເກົ່າງອົງກໍາອາຊຸາກຽມ ຈຶ່ງໄດ້ກຳຫານຄກູ້ເກີນທີ່ເພື່ອປຶ້ອງກັນກາຣົກເຈີນດັ່ງນີ້

1. ແນວທາງກາຣປຶ້ອງກັນກາຣ
2. ປັບປຸງຕາມຄກູ້ໝາຍແລະຮະເນີຍຂໍອັບກັນໃນເຮືອງຂອງກາຣໂອນເຈີນແລະປັບປຸງເສົ່າຫວັດທີ່ຈະໂອນເຈີນເມື່ອປາກຄູ້ວ່າເຈີນນັ້ນເກີ່ຍວ້ອງກັນກາຣົກເຈີນ
3. ຮ່ວມມື້ອັນເຈ້າໜ້າທີ່ອັນຮັບໃນກາຣທີ່ຈະໃຊ້ຄກູ້ໝາຍ

ຈອຣົນ ເບຖໄວຕ໌ (John Braithwaite) ໃຫ້ແນວຄິດເກີ່ຍວກັນກາຣປຶ້ອງກັນມີໃຫ້ອນາກາຣພາມື່ຍືທີ່ຕົກເປັນເກົ່າງມື່ອໃນກາຣົກເຈີນ ດັ່ງນີ້

1. ອນາກາຣພາມື່ຍືຍ່ອມມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໂດຍເນພາະໃນເຮືອງຂອງຄ້າອນາກາຣພາມື່ຍືແຕ່ລະແໜ່ງຍ່ອມໃຊ້ຢູ່ທີ່ໃນກາຣແກ່ໄຂປັນຫາແລະທຳໃຫ້ອນາກາຣປະສົບຄວາມສໍາເລົງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະວັດທະນຮຽມຂອງແຕ່ລະອນາກາຣກີ່ໄມ່ເໝືອນກັນ ຢູ່ທີ່ໃຫ້ສໍາຫຼັບກາຣສືບສວນເຮືອງກາຣົກເຈີນ ອາຈະທຳໄດ້ສໍາຫຼັບອນາກາຣໜີ່ ແຕ່ຢູ່ທີ່ເກີ່ຍວກັນນີ້ອາຈະໄມ່ໄດ້ຜລສໍາຫຼັບອນາກາຣອີກແໜ່ງໜີ່ ແລະຂໍອກຳຫານຄກູ້ເກີນທີ່ທີ່ຮັບນຳມາໃຫ້ບັນກັບແກ່ອນາກາຣພາມື່ຍືທຸກແໜ່ງນີ້ອາຈະໄມ່ເປັນຮຽມພຣະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນກາຣດຳເນີນກົງກາຣຂອງແຕ່ລະອນາກາຣນີ້ໄມ່ເທົ່າກັນ

2. การที่จะควบคุมธุนการพาณิชย์ให้ตกลงเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินนั้นควรจะให้ธุนการพาณิชย์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมาตรการเพื่อป้องกันการฟอกเงินโดยคำนึงถึงความยืดหยุ่นและค่าใช้จ่ายของธุนการพาณิชย์ซึ่งจะช่วยให้มาตรการป้องกันการฟอกเงินเป็นรูปธรรมที่นำไปใช้ปฏิบัติได้

3. การรายงานการโอนเงินที่น่าสงสัยนั้นควรจะให้ธุนการพาณิชย์มีแนวทางของตนเองในการที่จะรายงานการโอนเงินเฉพาะราย

4. การให้คำปรึกษาทางอุตสาหกรรมควรจะอยู่ในมาตรการควบคุมการฟอกเงินด้วย เพราะในระบบการแบ่งขันการค้าเสรี การให้คำปรึกษาทางอุตสาหกรรมนั้นจะถูกชี้นำโดยธุนการพาณิชย์

5. เจ้าหน้าที่ของธุนการพาณิชย์ควรจะได้รับการอบรมให้แยกแยะว่าการฟอกเงินเป็นอย่างไร และจะสืบสานร่องรอยไปถึงที่มาของเงินได้อย่างไร

6. การโอนเงินที่น่าสงสัยนั้นจะต้องอยู่ในคำจำกัดความที่แคนกกว่า “การโอนเงินที่ผิดปกติ”

11.2 ในกลุ่มประชามยุโรป (หรือในปัจจุบันเรียกว่า สหภาพยุโรป) ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 13 ประเทศ และมีระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า ตลาดร่วมยุโรป อันประกอบไปด้วยทุนการให้บริการ แรงงาน และสินค้าเคลื่อนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยเสรีปราศจากภาษีก็ถ้า ตลาดร่วมยุโรปยอมให้มีการเคลื่อนไหวของเงินทุน และการให้บริการทางด้านการเงิน เป็นไปโดยเสรีภายในกลุ่มประชามยุโรป จึงเป็นส่วนว่างขององค์กรอาชญากรรมที่จะแทรกแซงเข้ามายังกลุ่มเงินทุน และการให้ผลประโยชน์ของเงินทุนโดยใช้บริการของสถาบันการเงิน ดังนั้น คอมมิสชัน (Commission) ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ในทำองนบริหารของกลุ่มประชามยุโรปจึงตระหนักดีว่าการค้ายาเสพติดนั้นก่อให้เกิดกำไรในทางการเงินเป็นจำนวนเงินมหาศาลและทำให้องค์กรอาชญากรรมมีความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดการแทรกแซงธุรกิจการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ ยิ่งกว่านั้นระบบสถาบันการเงินอาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน ประเทศสมาชิกของกลุ่มประชามยุโรปจึงควรที่จะกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันระบบเศรษฐกิจของตนเองมิให้ตกลงเป็นเครื่องมือขององค์กรอาชญากรรม และทำให้ระบบตลาดร่วมยุโรปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะงกษา (Council) ซึ่งเป็นองค์ที่ทำหน้าที่กำหนดข้อบังคับขึ้นมาใช้บังคับและผูกพันกลุ่มสมาชิกของประชามยุโรปจึงบัญญัติข้อบังคับ ให้ประเทศสมาชิกกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา (นับเป็นครั้งแรกที่ศาลมงข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญา)

และวางแผนมาตรการให้ธนารถและสถาบันการเงินต้องรายงานผู้ดูแลสัญญาณที่ต้องสงสัยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจนี้อาจเรียกได้ว่า เป็นมาตรการตรวจสอบตลาดทุนภายในกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป

วัตถุประสงค์เป็นไปตามที่ “United Nation Convention Against Illicit Traffic in Narcotics Drug and Psychotropic 1988” (หรือที่เรียกว่า Vienna Convention) กำหนดไว้ คือกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และต้องการจัดปัญหารากฐานของการค้ายาเสพติด และเอาให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และต้องการจัดปัญหารากฐานของการค้ายาเสพติด และเอาไปเสียซึ่งผลกำไรที่เกิดจากการค้ายาเสพติด ดังนั้น ในฐานที่ EC เป็นประเทศสมาชิกของสหประชาชาติ (United Nation) จึงเห็นว่าควรจะกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จะต่อต้านการฟอกเงินและช่วยให้การอ้างการคุ้มครองความลับของลูกค้าธนาคารเกิดขึ้น! เพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการบังคับใช้กฎหมายหรือการสอบสวน และยังกำหนดให้ธนาคารสถาบันการเงินมีบทบาทในการป้องกันการฟอกเงิน

ขอบเขตยังครอบคลุมไปถึงสถาบันการเงินทุกประเภท รวมทั้งการประกันภัย
มาตรการที่่น่าสนใจที่กำหนดแก่สถาบันการเงิน มีดังนี้

1. กำหนดให้มีการแยกแยะลูกค้า โดยตรวจสอบจากหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าประกอบธุรกิจ การขอเปิดบัญชี การติดต่อขอใช้ตู้นิรภัย การตรวจสอบดังกล่าวจะใช้กับลูกค้าที่โอนเงินด้วยแต่ 15,000 ECU หรือมากกว่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการโอนเงินครั้งเดียวหรือหลายครั้งซึ่งเกี่ยวพันกัน
2. ในกรณีที่เป็นที่น่าสงสัยว่าลูกค้าของธนาคารมิได้ทำการโอนเงินในนามของตนเอง สถาบันการเงินควรจะค้นหาข้อมูลถึงบุคคลที่อยู่เบื้องหลังของลูกค้า
3. แจ้งแก่เจ้าหน้าที่โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ตนทราบซึ่งบ่งชี้ว่าเป็นการฟอกเงิน
4. สถาบันการเงินจะต้องกำหนดวิธีการควบคุมภายในสถาบันเพื่อป้องกันการใช้สถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน
5. สถาบันการเงินจะต้องมอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้แก่เจ้าหน้าที่เมื่อถูกวิจัยของมาตรการ EC ดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า กำหนดบทบาทให้แก่สถาบันการเงินในการป้องกันการฟอกเงิน และขณะเดียวกันก็เน้นความร่วมมือระหว่างสถาบันการเงินกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

11.3 ผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินต่อสถาบันการเงิน

เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินที่หลายประเทศได้ประกาศใช้บังคับ รวมไปถึงรูปแบบกฎหมาย (UN Model Law 1995) และข้อเสนอแนะ 48 ประการของ

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการฟอกเงิน ล้วนแล้วแต่ได้กำหนดภาระหน้าที่ให้สถาบันการเงินต้องปฏิบัติ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ให้ความสำคัญต่อกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินอย่างมากและในระยะแรกของการประกาศใช้ สถาบันการเงินก็ได้รับผลกระทบบ้าง แต่เมื่อผ่านพ้นช่วงเวลาของการปรับตัวไปแล้ว ผลกระทบหรือปัญหาต่างๆ ก็ได้ลดลง กรณีที่เกิดขึ้น เช่น ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1985 ธนาคารอสตัน ลูกกลงไทยปรับเป็นเงิน 2.25 ล้าน ล้วนแบ่งคือฟอร์มการถูกปรับเป็นเงิน 4.75 ล้าน เนื่องจากธนาคารทั้งสองภาคความรับผิดชอบในการรายงานธุรกรรมที่เป็นเงินสดเกินกว่ากฎหมายกำหนดรายงานเงินสด (Cash Transaction Report) ภายใต้กฎหมาย “Bank Secrecy Act” ผลจากการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว ทำให้ธนาคารกลางสหรัฐ ออกข้อกำหนดให้ทุกธนาคารและสถาบันการเงินจัดตั้งแผนงานในแต่ละหน่วยงานเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เพราะก่อนหน้านี้สถาบันการเงินให้ความสนใจกับการรายงานน้อยมาก อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ.1986 ได้มีการปรับปรุงเกี่ยวกับความรับผิดชอบของสถาบันการเงิน แต่รวมธนาคารรักษ์และองค์กรควบคุมข้อบังคับของธนาคาร และคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ก็มีได้กระทำการใดๆ ที่จะเตือนให้สถาบันการเงินต่างๆ ระมัดระวังต่อการบังคับใช้อย่างกะทันหันของบทบัญญัติที่มีไทยทางอาญาเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม จะกล่าวหาว่ามิได้มีการเตือนสถาบันการเงินให้รับรู้ถึงการบังคับใช้ของกฎหมายดังกล่าวเสียที่เดียวก็คงจะไม่ได้ เพราะการเตือนให้สถาบันการเงินเตรียมตัวในการสร้างมาตรการรองรับพระราชบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ.1986 ได้เกิดขึ้นในช่วงปลายปี ค.ศ.1988 ต่อมาต้นปี ค.ศ.1989 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ฟ้องร้องธนาคารบีซีซีไอซึ่งเป็นธนาคารที่มีชื่อเสียงอื้อฉาวเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยฟ้องธนาคารบีซีซีไอ ในเรื่องโอนเงินทางสาย ซึ่งเงินล้วนใหญ่เป็นเงินที่มาจากการค้าประ得意ค์ที่อื้อฉานนี้สินสุดลง สภากองเกรสสหรัฐอเมริกาได้กำหนดระเบียบข้อบังคับในการโอนเงินทางสายขึ้นใหม่และกำหนดโทษสูงขึ้นมาก ในปี ค.ศ.1990 ในการประชุมสภากองเกรสได้ผ่านเรื่องโทษสูงรุนแรงสำหรับสถาบันการเงินและกำหนดให้รัฐบาลกลางออกระเบียบเพื่อเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงิน เมื่อได้ก็ตามที่ธนาคารลูกกลงไทยโดยกฎหมาย (Bank Secrecy Act) ของสหรัฐ เน้นหลักสำคัญคือ การรายงานของสถาบันการเงิน ในธุรกรรมที่ผ่านทางสถาบันการเงิน ซึ่งมีมูลค่าเกิน 10,000 долลาร์สหรัฐ โดยการส่งแบบฟอร์ม 4789 I.R.S. ภายใน 15 วัน หลังจากวันทำธุรกรรมหรือประกอบกิจการค้าปัญหาที่ตามมาคือ การประกอบธุรกิจการค้าหลายๆ ครั้งในวันเดียวกันกับสถาบันการเงินหลายๆ แห่ง (หลายสาขา) ซึ่งสถาบันการเงินต้องดำเนินการให้เสร็มอันหนึ่งสถาบันการเงินต้องรู้ว่า

จำเป็นต้องรับระบบตรวจสอบการทำธุรกรรมค้าหลาຍครั้งในวันเดียวกัน แต่ให้เน้นการตรวจสอบเงินฝากหลาຍครั้งในวันเดียวกันมากกว่า

กฎหมาย “Bank Secrecy Act” ได้กำหนดโทษทางอาญามาถึงให้จำคุก 1 ปี และปรับ 1,000 долลาร์สหรัฐ สำหรับการมีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายเบื้องต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย การเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาได้ถูกกำหนดไว้ ซึ่งนำมาปรับใช้กับการมีเจตนาฝ่าฝืนเท่านั้น

ต่อมาในปี ค.ศ.1988 สหรัฐอเมริกาได้ขยายคำนิยามของสถาบันการเงินออกให้กว้างขึ้น ภายใต้กฎหมาย “Bank Secrecy Act 31 U.S.C 53/2 (a) (2)” การประกอบธุรกรรมสังหาริมทรัพย์ให้ถือว่าธุรกรรมประเภทนี้อยู่ในเครือข่ายของสถาบันการเงินด้วย ในปีเดียวกันนั้นเองได้มีการเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับการรายงานและการแสดงตัวตามกฎหมาย “Bank Secrecy Act 31 U.S.C 2325” ซึ่งบัญญัติเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับระเบียบการคลัง ข้อ 103.29 โดยกำหนดว่าห้ามสถาบันการเงินออกเช็คเดินทางหรือแคชเชียร์เช็คของธนาคารรวมทั้งชนบัตรสำหรับเงินสดที่เกิน 3,000 долลาร์ สหรัฐ เว้นแต่จะออกให้แก่ผู้มีบัญชีเงินฝากหรือออกให้แก่ผู้ที่ได้แสดงตนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบแล้ว

ในปี ค.ศ.1989 ศาลมาร์กของสหรัฐอเมริกาห้ามครั้ง ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ลูกค้าซึ่งได้วางแผนหรือออกอุบายทำธุรกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงาน ถ้าบังไม่มีการแสดงออกให้เห็นเด่นชัด ทางภายนอกที่บังไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญาภายใต้กฎหมาย “Bank Secrecy Act” ในปีเดียวกันนั้นเอง รัฐสภาสหรัฐได้ผ่านกฎหมายกลับหลักของศาลมาร์ก โดยห้ามการวางแผนหรือออกอุบายทำธุรกรรมเงินสดที่หลีกเลี่ยงการรายงาน (C.T.R. Reporting Requirement) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการวางแผนหรือออกอุบายไม่ได้ระบุไว้แน่นอนตามตัว เพียงตีกรอบไว้วกว่าฯ เพื่อรับการสรุหาระบบที่ใช้การเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงาน ซึ่งมีทั้งการแบ่งแยกเงินฝากไม่ให้ถึงจำนวน 10,000 долลาร์ สหรัฐ การถอนเงินหลาຍครั้งในวันเดียวกันแต่ละครั้งมียอดใกล้เคียง 10,000 долลาร์ สหรัฐ หรือการทำธุรกรรมด้วยเงินสดที่มีลักษณะใกล้เคียง ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานนั้นเอง กรมธนารักษ์ของสหรัฐอเมริกาเองได้ยอมรับความหมายที่กว้างของหลีกเลี่ยงหรือใช้อุบายโดยให้หมายความรวมไปถึงการค้าเงินตราใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์หลีกเลี่ยงการรายงานด้วย ในที่สุดศาล “Circuit Court” ได้วางหลักเอาไว้ว่าการลงโทษทางอาญาสำหรับการวางแผนหรือออกอุบายเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานนั้น โจทก์พิสูจน์เพียงอย่างเดียวว่าจำเลยทราบว่าตนมีหน้าที่ต้องรายงานแล้วไม่รายงาน ก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์เจตนาที่หลีกกว่านั้น

ในปี ค.ศ.1988 รัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาได้ฟ้องธนาคารหลายธนาคารเกี่ยวกับการโอนเงินตามสายและมิได้รายงาน หลังจากนั้นกระทรวงการคลังได้ออกแนวทาง เพื่อให้สถาบันการเงิน

ได้มีวิธีปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน ต่อจากนั้นในช่วงปลายเดือนตุลาคม ค.ศ.1989 กระทรวงการคลังได้ออกหนังสือบอกรับถ่วงดึงการออกกฎหมายเรื่องการโอนเงินตามสาย เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นและเก็บข้อมูลสำหรับควบคุมการโอนเงินระหว่างประเทศ และผลสุดท้ายกระทรวงการคลังได้ออกหนังสือสำทับ เพื่อให้ธนาคารเครื่องครดิตร่วมในการแจ้งข้อมูลของผู้ส่งและผู้รับในการโอนเงินตามสายระหว่างประเทศ และได้ออกมาเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับ ในเดือนตุลาคม ค.ศ.1990

โดยสรุป กฎหมายปราบปรามการฟอกเงินซึ่งได้มีการบังคับใช้กันในหลายประเทศและประเทศสหราชอาณาจักรเป็นประเทศหนึ่งที่ได้มีการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ให้เห็นถึงผลกระทบต่อสถาบันการเงินอย่างเป็นรูปธรรม ได้เชื่อให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของสถาบันการเงินที่ต้องดำเนินเพื่อรับรักษาภายนี้ แต่ปัญหาที่ค่อนข้างจะเกิดขึ้นมากก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับการรายงานตามกฎหมาย “Bank Secrecy Act” ซึ่งเป็นปัญหาที่สถาบันการเงินจะต้องประสบในวิธีการดำเนินงานอย่างแท้จริงและมาตรฐานความเครื่องครัดในการรายงานของสถาบันการเงินแต่ละแห่งก็แตกต่างกัน การอบรมพนักงานของแต่ละสถาบันการเงินก็อาจมีกำหนดการที่ต่างกัน นอกเหนือไปจากการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมักจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันกับการแข่งขันของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น การโอนเงินตามสายจึงเป็นอีกปัญหานึงที่สถาบันการเงินในหลายประเทศประสบปัญหาสำหรับปัญหานี้ๆ เช่น การอบรมพนักงานของสถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าของตน ตามหลักการรู้จักลูกค้าของตน (Know Your Customers) เดิมมักจะไม่ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงิน เพราะตามปกติลูกค้าของสถาบันการเงินมักจะมีลักษณะเป็นลูกค้าประจำ เป็นบุคคลในพื้นที่ของสถาบันการเงินและมีความคุ้นเคยกันอยู่แล้ว ลูกค้าภายนอกหรือที่เรียกว่า ลูกค้าจรที่มาทำธุกรรมกับสถาบันการเงิน มักจะมีจำนวนน้อยกว่ามาก แต่อย่างไรก็ต้องมีการรักษาในปัจจุบันองค์กรอาชญากรรมระหว่างประเทศต่างขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะองค์กรก่อการร้าย ข้ามชาติ ซึ่งนานาประเทศพยายามที่จะตัดแหล่งเงินทุนขององค์กรนี้ โดยใช้สถาบันการเงินเป็นผู้ตรวจสอบ ดังนั้นการรู้จักลูกค้าของตนจึงมีความสำคัญมากซึ่งจะได้ศึกษาต่อไป

12. ลักษณะความหมายของคำว่าธุรกรรม

12.1 ธุรกรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรม” ไว้ดังนี้

“ธุรกรรม” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใดๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ตามความหมายของธุรกรรมดังกล่าว สามารถแยกการทำธุรกรรมออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หมายถึง การกระทำกิจกรรมใดที่เกี่ยวกับการใดๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่ง โดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ หรือการกระทำการใดที่มีลักษณะเป็นนิติกรรมหลายฝ่าย ซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป แต่ละฝ่ายอาจจะเป็นบุคคลเดียว หรือหายนคนรวมกันเป็นฝ่ายเดียวกันก็ได้

2. การดำเนินการใดๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการกระทำการ หรือดำเนินการใดๆ กับบุคคลอื่นในทางการเงิน หรือในทางธุรกิจ

3. การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการกระทำการหรือดำเนินการใดๆ กับทรัพย์สิน

12.2 ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ให้ให้ความหมายของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ไว้ดังนี้

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะต้องมีความเป็น “ธุรกรรม” ตามความหมายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และธุรกรรมนี้จะต้องมีลักษณะพิเศษดังต่อไปนี้

- 1) มีลักษณะของความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ
- 2) มีลักษณะที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ
- 3) มีลักษณะที่เป็นเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้

4) มีลักษณะที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

ลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กรณีธนาคาร (พิเชียร คุรุทอง, 2538, หน้า 147–150) เช่น

1) เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารแต่พยายามที่จะปิดรายละเอียดข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวผู้ฝาก หรือไม่ยอมให้ข้อมูลส่วนตัวซึ่งธนาคารเห็นว่าจำเป็น

2) มีการเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารหลายบัญชีโดยใช้ชื่อบัญชีเดียวกันหรืออาจจะหลายชื่อและมีการฝากเงินเข้าบัญชีจำนวนหลายครั้ง แต่ละครั้งยอดเงินฝากไม่เกินสองล้านบาท เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ธนาคารรายงานการทำธุรกรรม ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ

3) มีความพยายามที่จะแกลกชนบัตรใบย่อยๆ จำนวนมากมาเปลี่ยนเป็นชนบัตรใบใหญ่ซึ่งมีลักษณะที่อาจทำให้สังสัยได้ว่าเป็นความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการถือชนบัตรใบย่อยๆ จำนวนมาก เพื่อประโยชน์ในการซ่อนชนบัตรหรือไม่ให้เปลี่ยนเนื้อที่ในการชนชนบัตร

4) มีการซื้อแคชเชียร์เช็ค ตัวแลกเงิน หรือเช็คเดินทางหลายต่อหลายฉบับ โดยแต่ละฉบับยอดเงินไม่เกินสองล้านบาท เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ หรือ มีความพยายามซื้อเช็ค ตัวแลกเงิน หรือ เช็คเดินทางเหล่านี้อยู่เรื่อยๆ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

5) มีการโอนเงินจำนวนมากไปยังประเทศที่ถือกันว่าเป็นสวรรค์ทางด้านภาษี เช่น ประเทศไทยต่อไปนี้คือ หมู่เกาะเคย์แมน หมู่เกาะบางแห่งในทะเลแคริเบียน ฮ่องกง ลิชเซนส์ไทน์ ลักษเมเบิร์ก ปานามา หรือสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น ซึ่งการโอนเงินเข่นนั้นไม่เคยมีมาก่อนในประวัติการทำธุรกิจของลูกค้ารายนี้

6) มาทำธุรกรรมด้วยกันที่ธนาคารกับลูกค้าอีกคนหนึ่งแล้วแยกข้ายไปคนละช่องต่างกันพยายามที่จะโอนเงินจำนวนมาก โดยแต่ละยอดเงินให้น้อยกว่าครึ่งละ ไม่เกินสองล้านบาท

7) หลังจากที่ธนาคารแจ้งว่าต้องรายงานการทำธุรกรรมให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ลูกค้ารายนี้ก็ไม่ต้องการจะทำธุรกรรมตามที่แจ้งความประสงค์ไว้อีกต่อไป

8) ลูกค้าไม่เดินใจที่จะให้ข้อมูลในการกรอกแบบรายงานการทำธุรกรรม

9) การให้ข้อมูลโดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวผู้ทำธุรกรรมมักจะให้ข้อมูลเพียงเล็กน้อย หรือบางครั้งก็แจ้งข้อความเท็จจนธนาคารพิสูจน์หรือตรวจสอบตัวลูกค้าแทนจะไม่ได้

10) มีการนำเงินจำนวนน้อยๆ เข้าฝากรามาอย่างผ่านทางการ โอนทางเช็ค หรือ ตัวเงินแล้ว ต่อมามีการถอนด้วยการ โอนเงินเป็นจำนวนมากไปยังเมืองอื่นหรือประเทศอื่น

11) มีการรับเงินฝากโอนเข้ามาจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งแต่ละยอดที่ฝากมาก ไม่เกินสองล้านบาท อันน่าเชื่อว่าเป็นความพยายามที่จะเลี้ยงกูหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อที่ธนาคารจะได้ไม่ต้องแจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ

12) มีการฝากเงินเข้าบัญชีหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ เสริจแล้วมีการโอนเงินจากบัญชีนี้ก่อนทั้งหมดไปยังเมืองอื่นหรือประเทศอื่น โดยที่ลูกค้าคนนี้ไม่เคยมีประวัติในการโอนเงินเข่นนี้มาก่อน หรือไม่สอดคล้องกับธุรกิจเดิมๆ ของลูกค้านั้น

13) มีการเปิดบัญชีไว้เพียงเพื่อเป็นที่พักพิงชั่วคราวก่อนที่จะโอนต่อไปยังบัญชีเงินฝากต่างประเทศ

14) มีการรับเงินฝากโอนเข้ามาในบัญชีจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งแต่ละยอดที่ฝากไม่เกินสองล้านบาท อันน่าเชื่อว่าเป็นความพยายามที่จะเลี้ยงกูหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อที่ธนาคารจะได้ไม่ต้องแจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ

15) มีธุรกรรมเข่นนี้บ่อยครั้ง คือการฝากเงินหรือถอนเงินจำนวนมาก โดยไม่มีเหตุผลทางธุรกิจที่ชัดเจน หรือมีธุรกิจที่ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับการฝากถอนเงินจำนวนมากเข่นว่าնั้น

16) มีการส่งเงินโอน หรือรับเงินโอนเข้ามาโดยที่ไม่มีเหตุผลทางธุรกิจที่ชัดเจนเพียงพอต่อการโอนเข่นนั้น

นอกจากลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของผู้ทำธุรกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้ว พฤติกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของผู้ที่ไม่ได้เป็นลูกค้าของธนาคารมีดังนี้ เช่น

1) ได้รับเงินโอนประเภทเช็คเดินทาง หรือเช็คธนาคารจำนวนมากแล้วถอนออกไป หรือโอนออกไปเกื้อบหมวด

2) เมื่อมีการซื้อแครชเชียร์เช็คให้แก่ผู้ที่ไม่ได้เป็นลูกค้าด้วยเงินจำนวนมาก เช่น สูงกว่าสองล้านบาท หรือด้วยจำนวนยอดที่ต่ำกว่าจำนวนเงินสองล้านบาทหลายๆ ยอดเงินเพื่อหลีกเลี่ยงกูหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3) เมื่อมีการโอนเงินเข้ามาจากต่างประเทศแล้วมีการซื้อแครชเชียร์เช็คให้แก่ผู้ที่ไม่ได้เป็นลูกค้าด้วยจำนวนเงินมาก เช่น สูงกว่าสองล้านบาท หรือด้วยจำนวนยอดที่ต่ำกว่าสองล้านบาทหลายๆ ยอดเงินเพื่อหลีกเลี่ยงกูหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยพฤติกรรมที่กล่าวมานี้เกิดขึ้นกระทำซ้ำๆ ติดต่อกัน

- 4) เมื่อลูกค้า หรือผู้ที่ไม่ใช่ลูกค้าโอนเงินออกประเภทด้วยเงินจำนวนมาก อาจจะโดยใช้เงินสดซื้อแครชเชียร์เช็คยอดคงไม่เกินจำนวนสองล้านบาท เพื่อที่ธนาคารไม่ต้องแจ้งรายงานการทำธุรกรรมให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ
- 5) เมื่อธนาคารรับเงินสดเข้ามาจำนวนมากในบัญชีเดียวกัน แต่เวลาบนรายงานแจ้งการโอนเงินไม่ได้เพิ่มขึ้นสอดรับกันหรืออาจเป็นธุรกรรมที่ไม่ต้องรายงาน หรือไม่สอดรับกันเมื่อธนาคารสาขาส่งมอบเงินสดจำนวนมากเข้าสำนักงาน
- 6) มีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นในบริเวณด้านในรัศมีนิรภัย เช่นมีผู้คนเข้าออกมากขึ้น หรือมีคนถือกระเบื้องหีบห่ำเข้าออกซึ่งกันเหล่านั้นอาจกำลังพำนัชนำเงินสดมาซ่อนไว้ในด้านในรัศมีนิรภัยที่ขอเช่าก็ได้
- 7) เมื่อมีคนพำนัชนำเงินสดจำนวนมากเข้ามาในบริเวณด้านในรัศมีนิรภัย หรือติดสินบนพนักงานธนาคารไม่ให้กรอกเอกสารรายงานการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการโอนเงินหรือฝากเงินที่เกินกว่าสองล้านบาท หรือขอคำปรึกษาหารือที่จะทางหลีกเลี่ยงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กรณีการประกันชีวิต
- 1) ผู้เอาประกันภัยรายเดียวกันมีประกันชีวิตไว้หลายกรมธรรม์ในบริษัทเดียวกัน ต่างเวลา กันเมื่อรวมเบี้ยประกันภัยแล้วเป็นจำนวนเงินมาก
 - 2) ผู้เอาประกันภัยรายเดียวมีประกันชีวิตไว้หลายบริษัท หลายกรมธรรม์ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้แจ้งให้บริษัทผู้รับประกันภัยทราบหรือไม่ก็ตาม
 - 3) เป็นผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ในหลายกรมธรรม์ไม่ว่าบริษัทเดียวกันหรือหลายบริษัท
 - 4) บุคคลใดๆ ใช้เงินของตนเองประกันชีวิตผู้อื่นโดยให้คนเป็นผู้รับประโยชน์ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเพียงกรมธรรม์เดียวหรือหลายกรมธรรม์ และไม่ว่าจะทำประกันภัยไว้เพียงบริษัทดียว หรือหลายบริษัท
 - 5) ผู้เอาประกันภัยขอแบ่งชำระเบี้ยประกันภัยเป็นงวดๆ หากเมื่อรวมเบี้ยประกันภัยต่อปีแล้วมีจำนวนสูง
 - 6) ชำระเบี้ยประกันภัยโดยเงินสดลับกันเช็ค หรือกรณีเช็คขึ้นเงินไม่ได้แล้วเปลี่ยนเป็นเงินสดแทน หรือผู้เอาประกันภัยใช้ตัวจ่ายสาธารณะ เช่น แม่บ้าน แม่ค้า แม่ค้าขาย เป็นต้น
 - 7) ชำระเบี้ยประกันภัยด้วยเงินสด อันเนื่องมาจากเช็คของผู้เอาประกันภัยไม่สามารถเขียนได้บ่อยครั้ง
 - 8) เบี้ยประกันภัยเกินฐานะของผู้ประกันภัย (แหล่งที่มาของเงินที่น่าสงสัย)
 - 9) ผู้เอาประกันภัยขอยกเลิกกรมธรรม์ก่อนครบกำหนดอายุ (ให้คูที่จำนวนเอาประกันภัยประกอบกับเบี้ยประกันภัยที่ส่งในแต่ละปี)

10) ผู้เอาประกันภัยกับประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่น เช่นเจ้าหนี้ หรือ อ้างว่าเป็นการให้โดย เสน่ห้า เป็นต้น

ลักษณะของธุกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย กรณีประกันวินาศภัย

1) ลักษณะที่สูญหายของทรัพย์สินที่เอาประกันภัยนั้นไม่น่าจะเป็นไปได้ ทั้งนี้ไม่ว่า ทั้งหมดหรือบางส่วนและหรือไม่ว่าปรากฏร่องรอยของการสูญหายหรือไม่ก็ตาม

2) ทรัพย์สินอันเดียวกันมีประกันภัยไว้หลายกรมธรรม์และหรือหลายบริษัท โดยมีผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ หรือบุคคลอื่นใดที่จะได้รับประโยชน์จากสัญญาประกันวินาศภัยเป็นคนเดียวกัน

3) ทรัพย์สินที่นำมาประกันภัยเป็นของนิติบุคคลแต่มีผู้รับประโยชน์เป็นบุคคลธรรมดาก็ได้ หรือในทางกลับกัน

4) ผู้เอาประกันภัยรายเดียวกันมีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนปอยครั้งไม่ว่าความสูญหายหรือเสียหายต่อทรัพย์สินนั้นจะเป็นทรัพย์สินอันเดียวกันหรือไม่ก็ตาม

5) มีการกำหนด หรือมีการเจรจาเพื่อกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยไว้สูงเกินความจำเป็น

6) มีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากทั้งที่สินค้าเหล่านั้นยังคงค้างสต็อกอยู่จำนวนมาก

7) มีการนำเข้าสินค้าที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะการบริโภคในประเทศไทย

8) ผู้เอาประกันภัยมีพฤติกรรมการบริโภคไม่เหมาะสมกับฐานะ ขณะที่กิจการที่ทำอยู่มีปัญหาทางด้านการเงิน

9) ให้มีการกำหนดในสัญญาว่าห้ามน้ำหนึบชั่วสัตว์เมื่อผู้รับประกันภัยขาดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว

10) ความสูญหาย ความเสียหาย ของทรัพย์สินที่เอาประกันภัยนั้นเกิดขึ้นจากบุคคลที่มีส่วนได้เสียกับผู้เอาประกันภัย

12.3 ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของ คำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการผิด” ไว้ดังนี้

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำการผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำการผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำการผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใดๆซึ่งเงิน หรือ ทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และ ไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทาง ทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

ดังนั้นจึงสามารถแยกทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ กล่าวคือ

1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน เช่น เงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดประเภทต่างๆ เช่น เอโรอีน มอร์ฟีน ฟัน แอมเฟตามีน เงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการหลอกหลวงดังว่าตน ได้ไปซื้อทรัพย์สินจากผู้อุดหนุนหลอกหลวงหรือบุคคลที่สามฯ เงินหรือ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการที่เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือ รักษาระบบ เปิดบังทรัพย์นั้น เป็นของตนหรือของผู้อื่นโดยสุจริต เป็นต้น

2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิด มูลฐาน หมายความว่า เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการที่ได้เข้าไปสนับสนุนหรือช่วยเหลือการ กระทำความผิด เช่น เข้าไปช่วยเหลือ หรือสนับสนุนในการค้ายาเสพติด หรือในการทุจริตของ ผู้บริหารสถาบันการเงิน และผลจากการเข้าไปสนับสนุนหรือช่วยเหลือนั้นทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือ ทรัพย์สินนั้น การสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิด อาจจะเป็นกรณีที่ให้ความสะดวก ในการที่ผู้อื่นกระทำความผิด ก่อนกระทำความผิด หรือขณะกระทำความผิด ที่ได้

3) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงิน หรือ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็น ความผิดมูลฐาน

เมื่อได้กระทำความผิดทางอาญาอันเป็นความผิดมูลฐานหรือได้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ การกระทำความผิดใดๆ ใน 7 มูลฐานความผิด และต่อมาได้นำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปซื้อ สังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์อื่นๆ หรือนำทรัพย์สินที่ได้มาไปขาย หรือโอนเงินหรือ ทรัพย์สินไปยังบุคคลอื่นๆ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนต่อๆ มาซึ่นนี้ถือ ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ทั้งนี้ ไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการสนับสนุนหรือ ช่วยเหลือการกระทำความผิด หรือดอกผลของเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิด จะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือ เปลี่ยนแปลง สภาพไปกี่ครั้ง และ ไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใดหรือ

ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด ทรัพย์สินนั้นก็ยังถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งสิ้น

4) คอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดหรือได้จากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดไปออกห้ามโดยชนอ่อนแรงหรือแรงใด เช่นนำไปฝากธนาคาร มีคอกผลเกิดขึ้น คอกผลนั้นก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย

1) ความหมายของทรัพย์สิน

“ทรัพย์สิน” หมายความรวมทั้งทรัพย์และวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 138)

“ทรัพย์” หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137)

เมื่อพิจารณามาตรา 137 ประกอบกับมาตรา 138 แล้วคำว่า “ทรัพย์” นอกจากจะหมายถึงวัตถุมีรูปร่างแล้วยังต้องเป็นวัตถุมีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาได้ และถือเอาได้ด้วย ส่วนคำว่า “ทรัพย์สิน” นั้นหมายถึง วัตถุมีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาได้ และถือเอาได้ประการหนึ่ง และยังหมายถึงวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาได้ และถือเอาได้อีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุมีรูปร่าง หมายถึง สิ่งที่สามารถเห็นได้ด้วยตา สามารถจับต้องสัมผัสได้ เช่น เครื่องคิดเลข โทรศัพท์ พัดลม หนังสือ เก้าอี้ ปากกา

วัตถุไม่มีรูปร่าง หมายถึง สิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ไม่สามารถจับต้องสัมผัส เช่น แก๊ส กำลังแรงแห่งธรรมชาติ และยังได้แก่สิทธิ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับทรัพย์ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139 มาตรา 140 ด้วย สิทธิ์ต่างๆ ที่จะเป็นทรัพย์สินนั้น จะต้องเป็นสิทธิ์ที่กฎหมายรับรองแล้ว เช่น กรรมสิทธิ์ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1308–มาตรา 1366) สิทธิครอบครอง (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1387) สิทธิอาศัย (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1402) สิทธิเหนือพื้นดิน (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1410–มาตรา 1416) สิทธิเก็บกิน (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1429–มาตรา 1434) จำนำ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747) จำนอง (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702) ลิขสิทธิ์ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2537) สิทธิในเครื่องหมายการค้า (ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534)

คำว่าทรัพย์สินตามความหมายนี้จึงหมายความรวมถึง อสังหาริมทรัพย์ และ สังหาริมทรัพย์

2) อสังหาริมทรัพย์

“อสังหาริมทรัพย์” หมายความว่า ที่ดินและทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดินที่มีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินหรือทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139)

(1) ที่ดิน คือพื้นดินทั่วๆ ไป ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 1 ได้แก่ ความหมายของที่ดินไว้ว่า ที่ดินหมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บ้าง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ขยายทะเลด้วย

(2) ทรัพย์อันติดกับที่ดิน ได้แก่

- (2.1) ทรัพย์ที่เกิดหรือติดกับที่ดิน โดยธรรมชาติ เช่น ไม้ยืนต้น
- (2.2) ทรัพย์ที่ติดกับที่ดิน โดยมีผู้นำมาติด เช่น สิ่งก่อสร้าง สะพาน เป็นต้น
- (2.3) ทรัพย์ซึ่งประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน คือทรัพย์ที่เป็นส่วนรวม หรือควบประกอบเป็นพื้นดิน เช่น แม่น้ำ ลำคลอง แร่ธาตุ ภูเขา ฯลฯ มีอยู่ตามธรรมชาติ

(2.4) สิทธิอันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

ประเภทที่หนึ่งคือ สิทธิที่เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยตรง ได้แก่ สิทธิของกรอง และ สิทธิใช้สอยและได้เชิงคอกผล ดอกผล สิทธิที่จะจำหน่ายหรือโอน สิทธิที่จะติดตามอาคืนมากจากผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ การจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนื่อยพื้นดิน สิทธิเก็บกิน การติดพันในอสังหาริมทรัพย์ และสิทธิจำนำ ถือว่าเป็นสิทธิที่เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยตรง สิทธิต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นอสังหาริมทรัพย์ และ

ประเภทที่สองคือ สิทธิเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินทางอ้อม คือสิทธิซึ่งมิได้เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินโดยตรง แต่เป็นสิทธิที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งติดอยู่กับที่ดินอีกทอดหนึ่ง เช่น บ้านที่ปลูกบนที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ หากเจ้าของบ้านนำบ้านนั้นไปจำนำ สิทธิจำนำของบ้าน ก็ถือว่าเป็นสิทธิที่เกี่ยวกับที่ดินด้วย จึงเป็นอสังหาริมทรัพย์

3) สังหาริมทรัพย์

“สังหาริมทรัพย์” หมายความว่า ทรัพย์สินอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์ และหมายความรวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 140)

สังหาริมทรัพย์จึงได้แก่ ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้ หมายถึงทรัพย์ที่เคลื่อนย้ายไปได้โดยไม่เสียรูปทรง หรือรูปร่างของตัวทรัพย์นั้น เช่น สุนัข ลิง กวาง รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือ (เรือมีหลายประเภทด้วยกัน เช่น เรือสำราญ เรือสำราญไฟ หรือเรือกลไฟ เรือสำราญน้ำ หรือเรือยนต์

เรือกำปั่นไฟ หรือเรือใบ เรือกล เรือกลไฟเล็ก เรือเดินทะเล หรือเรือทะเล เรือเล็ก เรือโภช หรือเรือโภชจ้าย หรือเป็ดทะเล เรือสำเภา เรือบรรทุกสินค้า เรือสำเลียง เรือสำลีงทหาร เรือโดยสาร เรือสินค้า เรือประมง เรือสำราญและกีพา เรือใบสายเดี่ยว และ เรือสำเภา เป็นต้น) การเคลื่อนที่ได้นี้ อาจเกิดจากแรงแห่งตัวทรัพย์นั้นเอง เช่น รถยก รถจักรยานยนต์หรืออาจจะเกิดจากแรงภายนอก ช่วยทำให้เกิดจากแรงภายนอกช่วยทำให้เคลื่อนที่ได้ เช่น ปากกา วิทยุ โทรศัพท์ ตรงข้าม กับ อสังหาริมทรัพย์ซึ่งเป็นทรัพย์ที่เคลื่อนไม่ได้

สิทธิทั้งหลายอันเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ สิทธิใดๆ ที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ ย่อมเป็น สังหาริมทรัพย์ทั้งสิ้น เช่น กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในสังหาริมทรัพย์ บุริมสิทธิพิเศษชนิดที่ เป็นบุริมสิทธิหนึ่งของสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 259 (บุริมสิทธิ พิเศษหนึ่งของสังหาริมทรัพย์ ตามมาตรา 259 มีอยู่ด้วยกัน 7 ประเภท คือ 1. เช่าสังหาริมทรัพย์ 2. พัก อาศัยในโรงเรน 3. รับขนคนโดยสารหรือของ 4. รักษาสังหาริมทรัพย์ 5. ซื้อสังหาริมทรัพย์ 6. ค่า เมล็ดพันธุ์ไม้พันธุ์ หรือปุ๋ย 7. ค่าแรงงานกิจกรรม หรืออุตสาหกรรม) จำนวนสิทธิในหุ้นส่วน สิทธิ์ค หน่วง ลิขสิทธิ์ และสิทธิ์ในเครื่องหมายการค้า